

**UNIVERSITATEA BABEȘ – BOLYAI
FACULTATEA DE PSIHLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

ROLUL PATTERN-ULUI FAMILIAL ÎN ALEGEREA PARTENERULUI DE CUPLU

**Conducător științific:
prof. univ. dr. VASILE LIVIU PREDA**

**Doctorand:
GEORGE GOJGAR**

**Cluj-Napoca
2010**

CUPRINS

INTRODUCERE.....	5
CAPITOLUL 1	
1. FAMILIA - DELIMITĂRI CONCEPTUALE ȘI TEORETICE	13
1. 1 FAMILIA – SCURT ISTORIC, DEFINIȚII ȘI ABORDĂRI.....	13
1.1.1 Familia – istorie și modernism.....	13
1.1.2 Definierea familiei	20
1.1.2.1 Definiția structurală a familiei.....	21
1.1.2.2 Definierea familiei prin sarcini și funcții	22
1.1.2.3 Definiția tranzacțională a familiei	23
1.1.3 Teorii ale familiei.....	24
1.1.3.1 Teoria sistemelor familiale	24
1.1.3.2 Teoria dezvoltării familiei	28
1.1.3.3 Teoria dialecticii familiei.....	29
1.1.3.4 Teoria interacționismului simbolic.....	33
1.1.3.5 Teoria învățării sociale	35
1.1.4. Abordări ale familiei din perspectiva orientărilor terapeutice	37
1.1.4.1 Abordarea sistemică a familiei	37
1.1.4.2 Abordarea strategică a familiei.....	40
1.1.4.3 Abordarea structurală a familiei	42
1.1.4.4 Abordarea cognitiv-comportamentală a familiei.....	43
1.1.4.5 Abordarea familiei din perspectivă adleriană.....	44
1.1.4.5.1 Analiza familiei prin intermediul <i>Constelației de familie</i>	44
1.1.5 Conflictul familial	54
1.1.5.1 Caracteristicile conflictului	54
1.1.5.2 Conflictul între frați	56
1.1.5.3 Conflictul în familia extinsă.....	57
1.1.6 Familii nucleare.....	57
CAPITOLUL 2	
2. 1. CUPLUL – FACTORI, ABORDĂRI ȘI TEORII	60
2.2.1 Factori contributorii în alegerea partenerului de cuplu	60
2.2.1.1 Factorii interni-răspunsuri psihologice	60
2.2.1.2 Factori ce țin de schimbul social	61
2.2.1.3 Factorii socio-culturali și istorici.....	62
2.2.1.4 Factori ce țin de procesul evolutiv	63
2.2.2 Teorii ale cuplului	64
2.2.2.1 Teoria atribuirii în relația de cuplu	64
2.2.2.2 Teoria autodezvăluirii	68
2.2.2.3 Teoria atașamentului în relația de cuplu	72
2.2.3 Componente de bază ale relației de cuplu	76
2.2.3.1 Atracția.....	76
2.2.3.2 Dragostea.....	81
2.2.3.3 Intimitatea	84
2.2.3.4 Afețiunea	89
2.2.4 Aspecte ale relației premaritale și maritale.....	93
2.2.4.1 Acorduri premaritale.....	93
2.2.4.2 Coabitarea	96
2.2.4.3 Căsătoria.....	100

CAPITOLUL 3

3. PATTERN-UL FAMILIAL ȘI TRANSGENERAȚIONALUL	106
3.1. RELAȚIILE PĂRINȚI – COPII.....	106
3.1.1 Maternitatea	106
3.1.1.1 Tranziția spre maternitate.....	107
3.1.1.2 Rolul matern în creșterea copiilor	107
3.1.1.3 Maternitatea și munca	108
3.1.1.4 Mama și calitatea maritală	110
3.1.1.5 Mamele și bunăstarea psihologică	110
3.1.2 Teoria atașamentului	111
3.1.2.1 Atașamentul în copilărie, adolescență și maturitate	112
3.1.2.2 Dezvoltarea relațiilor de atașament	114
3.1.2.3 Rolul atașamentului pentru dezvoltarea emoțională a copiilor și relațiile sociale în afara familiei.....	114
3.1.2.4 Atașamentul și spațiu cultural	115
3.1.3 Comportamentul parental – o abordare adleriană	117
3.1.3.1 Părinții ca modele.....	117
3.1.3.2 Comportamentul parental față de copil și consecințele acestuia.....	118
3.1.3.3 Atitudini întărite de comportamentul parental	119
3.1.3.4 Rolul din familie jucat de fiecare copil	122
3.2 RELAȚIILE TRANSGENERAȚIONALE.....	124
3.2.1 Legăturile de rudenie.....	124
3.2.1.1 Descendența	125
3.2.1.2 Terminologia rudeniei	126
3.2.1.3 Reguli de rezidență	128
3.2.2 Genealogia	130
3.2.3 Transmiterea intergenerațională.....	131
3.2.3.1 Transmiterea culturală: valori, norme și credințe.....	132
3.2.3.2 Transgeneraționalul și asistența	133
3.2.3.3 Solidaritatea între generații	134
3.2.3.4 Normele și schimburile între generații	135
3.2.3.5 Scenariul generațional	138
3.2.3.6 Legătura dintre generații.....	147
3.2.3.7 Cuplul parental ca mediator între generații.....	152

CAPITOLUL 4

4. METODOLOGIA CERCETĂRII	162
4. 1 Obiectivele și ipotezele cercetării	162
4.1.1 Obiectivele cercetării.....	162
4.1.2 Ipotezele cercetării	163
4.1.3 Designul experimental.....	164
4.1.4 Eșantionarea.....	165
4.1.5 Prezentarea instrumentelor	165
4.1.6 Procedura de lucru.....	172
4.1.7 Limitele cercetării	173

CAPITOLUL 5	
5. REZULTATELE CERCETARII	174
CAPITOLUL 6	
6. CONCLUZII ȘI CONTRIBUȚII PERSONALE	327
6.1 Concluzii	327
6.2 Contribuții personale.....	334
BIBLIOGRAFIE	337
ANEXE.....	354

Cuvinte cheie: pattern familial, cuplu, familie, transgenerațional, casătorie, relație parentală, partener de cuplu actual și ideal.

Introducere

Studiul constituirii relației de cuplu invită pe cei preocupați de acest domeniu la o incursiune în universul întrebărilor fundamentale despre natura umană și interacțiunea sa la nivelul culturii universale. Factorii psihologici individuali joacă un rol important în contextul de interacțiune diadic, iar aceste interacțiuni se desfășură într-un context cultural mai larg. Astfel, partenerul poate fi înțeles pe diferite, dar interconectate, niveluri de analiză. Acest proces ce pare destul de simplu la început, datorită și unor substraturi simbiotice ale dragostei, devine cu timpul unul foarte complex și nu de puține ori destul de sinuos. Complexitatea relaționării cu partenerul de cuplu derivă, în majoritatea cazurilor, din combinația mai multor factori ce provin atât din sfera compatibilităților la nivelul atracției fizice, dar mai ales la nivelurile ce țin de roluri și valori. Factorii care contribuie la dinamica armonioasă a unui cuplu sunt complecși atât prin diversitatea lor, cât și prin modul în care se organizează, devenind prioritari într-o anumită perioadă de viață și declinandu-și poziția în alta. Dragostea, afecțiunea, sexualitatea, prietenia, iubirea, intimitatea, atașamentul sunt factori primordiali în structurarea unui cuplu. Aceștia definesc în cea mai mare măsură capacitatea de funcționare a cuplului. Totodată, din cauza absenței de reflecție asupra lor din partea celor implicați, pot să genereze inabilitate relațională marcantă.

Un factor foarte important în constituirea relației de cuplu îl are familia de origine, nu atât prin modul de a se implica direct în relația de cuplu ci mai ales printr-o introiecție a percepției pe care o dețin partenerii față de sistemului relațional din propria familie. Aceste percepții structurate în copilărie constituie baza formării stilului relațional de mai târziu față de partenerul de cuplu. Se stabilesc astfel pattern-urile familiare ce au o influență covârșitoare în alegerea partenerului de cuplu. Acesta este și scopul studiului nostru de a identifica acest pattern și de a observa influența lui în alegerile partenerilor de cuplu la toate nivelurile de relaționare – afectiv, cognitiv, atitudinal, comportamental etc. Este importantă cunoașterea acestei influențe, în special de către specialiștii practicieni din domeniu, deoarece când aceste pattern-uri sunt exagerate și creează subsisteme disfuncționale, devin problematice, necesitând intervenția specializată.

Structura tezei

Structura tezei include șase capitole: 1. Familia - delimitări conceptuale și teoretice; 2. Cuplul – factori, abordări și teorii; 3. Pattern-ul familial și transgeneraționalul; 4 Metodologia cercetării; 5. Rezultatele cercetării; 6. Concluzii și contribuții personale.

Prezentăm în continuare conținutul sintetic al acestora.

Capitolul intitulat „Familia” cuprinde o analiză a evoluției conceptului de familie, dar și o încercare de definire a acestuia, cu dezbateră a unor teorii ale familiei și a unor aspecte de ordin terapeutic și în final, de ordin conflictual. Primul subcapitol respectă cu fidelitate un traseu temporal al familiei, creionat nu doar din perspectivă psihologică, ci incluzând și domenii ca mitologia și arta. Astfel, el debutează cu prezentarea unor simboluri ale Greciei Antice referitoare la zeități, cum ar fi patronajul cuplului divin Zeus și Hera sau Hermes și Hestia, protectorii familiei. De asemenea, sunt evocate rădăcinile constituirii familiei prin miturile antichității, concretizate în simbolul concepției ca un fel de arat, al femeii-mireasă considerată produsul fertil al pământului ce la rândul ei va procrea și multe altele. Nu a fost omisă nici prezentarea imaginii lui Heracles Epitrapezius, în viziunea lui Lysippus, corelată cu ideea de ospitalitate necesară în orice cadru social, acesta întruchipând vizitatorul perpetuu căruia i se cuvine un loc rezervat la masă. Astfel, în fiecare familie exista un scaun suplimentar păstrat pentru un eventual oaspete, mai ales în casele celor mai puțin avuți, chiar dacă oaspetele putea întruchipa, pe de o parte, imaginea unui străin periculos sau, pe de altă parte, cea a unui om simplu, cu intenții pașnice. Interpretată din altă perspectivă, familia însăși poate fi percepută ca o comuniune de străini ce urmează etapele contractuale.

Relațiile familiale descriu o legătură aparte între oameni, însă acest nivel pozitiv de comunicare nu exclude existența unor aspecte negative. În acest sens a fost subliniată și legătura cu literatura greacă, prin prezența protagoniștilor dominați de ură, invidie și violență, având efecte negative asupra planului familial, fie el imaginar sau real, precum și relevarea trăsăturilor familiei în cultura etrusco-romană. Aici familiile paternale erau cele mai însemnate, doar copiii recunoscuți de tată devenind legitimi și doar pater familias având dreptul la politică. Obligația celorlalți membri ai familiei, inclusiv a sclavilor, era să se închine strămoșilor casei. Depășind sfera Antichității, se ajunge la prezentarea familiei în Evul Mediu, caracterizată prin stabilitate față de Lumea Veche, unde este remarcată influența puternică a Bisericii, familia supunându-se unor norme bazate pe Vechiul și Noul Testament. Urmărind evoluția istorico-socială, se ajunge la perioada Umanismului și a Renașterii, analizându-se noțiunea de “cărți de familie” florentine, respectiv un tip de memorii scrise de tatăl familiei, dar și aspecte demografice, economice sau aspiraționale, implicând, de

exemplu, și identificarea diferențelor și a similitudinilor dintre idealurile de familie și viața de familie, în viziunea lui Klapisch-Zuber (1985). În sfârșit, urmând traseul temporal, se ajunge la contemporaneitate, unde este analizat caracterul fluctuant al noțiunii de familie, familia occidentală fiind puțin definită din cauza fluctuațiilor permanente de natură structurală și organizatorică (Rossi, 2003), precum și aspecte legate de necesitatea comunicării la nivelul membrilor, relația dintre descendenți și familiile din care provin, fragilitatea cuplului modern, conceptul de căsătorie sau divorț, familia monoparentală și matrifocală, competitivitatea dintre copil și împlinirea personală a mamei și altele, toate fiind explicate pe baza cercetărilor ample realizate de-a lungul timpului.

Cel de-al doilea subcapitol, „Definirea familiei”, inventariază o serie de definiții ale acesteia, cu precizarea că nu există o variantă universal valabilă (Settles, 1999), ci definiții mai mult sau mai puțin complete. De asemenea, se remarcă influența familiei asupra întregii vieți a oamenilor, supunându-se analizei aspecte privind caracterul de repetabilitate și continuitate al familiei, precum și stilurile de comunicare în familie sau influența experienței personale, a folclorului sau a mijloacelor mass-media în viziunea reală a familiei. Esența acestui subcapitol o constituie prezentarea celor trei definiții ale familiei, debutând cu definiția structurală a acesteia, caracterizată prin obiectivitatea criteriilor prezentate, specificând clar care membri sunt considerați aparținători ai unei familii și care nu (Fitzpatrick și Badzinski, 1994) și incluzând diferite variante propuse de Popenoe (1993), Newman, Roberts, Syre (1993) și alții, cu o incursiune în vastele cercetări inițiate de aceștia. A doua categorie se referă la definirea familiei prin sarcini și funcții, oferind informații despre funcțiile sau forma familiei. Se remarcă definiția lui Lerner și Spanier (1978) cu detalierea exemplurilor de rigoare, oferind posibilitatea demonstrării flexibilității definițiilor orientate spre sarcini în raport cu cele structurale. A treia definiție prezentată este cea tranzacțională, centrată pe comunicarea între indivizi și implicit pe aspectele interacționale concretizate în intimitate, interdependență, angajamente, sentimente legate de identitatea familiei, aspecte emoționale, simboluri autodefinite, un trecut comun și un viitor ascensional, cu exemplificarea definițiilor aparținătoare unor cercetători ca Burgess și Locke (1953), Wamboldt și Reiss (1989) sau DeGenova și Rice (2002). Dintre acestea se remarcă definiția familiei oferită de DeGenova și Rice (2002) care însumează elementele structurale, tranzacționale și cele orientate pe sarcini: „familia este un grup de persoane unite prin legături de căsătorie, de sânge, de adopție sau orice relație sexuală în care adulții cooperează pe plan financiar pentru oferirea suportului reciproc, iar oamenii și-au asumat angajamentul reciproc într-o relație intimă interpersonală, și membrii au un simț al identității proprii atașat semnificativ la un grup care la rândul său are

propria identitate”. De asemenea, sunt subliniate punctele comune și deosebirile dintre cele trei tipuri de definiții, toate acestea fiind convergente cu un deziderat universal, acela al descoperirii secretului unei familii împlinite.

Al treilea subcapitol, intitulat „Teorii ale familiei”, presupune o incursiune amplă în multitudinea teoriilor familiale, cu prezentarea detaliată a fiecăreia, împreună cu conceptele și cercetările implicate. Astfel, este ilustrată teoria sistemelor familiale, inițiată de cercetătorul Ludwig von Bertalanffy, aceasta fiind una din principalele formule teoretice care impunea investigații empirice, experimentale în studiul familiilor. Dezbaterăa acestei teorii a impus explicarea unor concepte ca holismul, ierarhia, cu prezentarea celor trei subsisteme: marital, parental și fratrie, graniță, care se referă la granițele impuse de familii între aspectele interioare și cele exterioare ale sistemului de familie, homeostazie - echilibrul ideal menținut între provocări și resursele deținute de fiecare familie, morfostazie - menținerea nivelului optim organizatoric în cadrul sistemului de familie, în ciuda eventualelor provocări, morfogeneza - adaptarea sistemelor la nevoile familiilor aflate în continuă schimbare, bucle de feedback - modelele de interacțiune și comunicare care deplasează accentul spre morfostazie sau morfogeneză, timp de studiu, timp de familie, conceptul de echifinalitate, adăugându-se demonstrarea interdependenței acestora. Apoi este prezentată teoria dezvoltării familiei, ce presupune analiza modificărilor sistematice și de model parcurse de familie în toate stadiile de existență. Sunt subliniate rezultatele cercetătorilor Rodgers și White (1993), care propun o serie de concepte cheie: poziția, normele, rolul, etapa de familie, trecerile, cariera de familie sau abaterea. Următoarea teorie este cea a dialecticii familiei, tradusă prin prezența unor contradicții la nivelul oricărui tip de relații. Accentul este plasat aici pe dezvoltarea trăsăturilor comune ale componentelor dialecticii sociale, delimitându-se dialectica de integrare-separare, dialectica de exprimare – non-exprimare și dialectica de stabilitate-schimbare. Astfel, propriile observații empirice ne-au condus la concluzia că nu există o singură modalitate de studiu a contradicțiilor într-o relație. Prezentarea include apoi teoria interacționismului simbolic, inițiată de George Herbert Mead și completată de Manford Kuhn, prin originala teorie a interacțiunii sociale. Sunt detaliate aici preocupările cercetătorilor referitoare la modul în care oamenii creează, modifică, reacționează sau împărtășesc simbolurile din mediul lor social, cu implicarea conceptului de intersubiectivitate și identificarea unor teme centrale și a unor ipoteze ale interacțiunii simbolice, concretizate în conceptul de minte, sine și societate, în viziunea lui Mead. În finalul subcapitolului este ilustrată teoria învățării sociale, inițiată de către psihologul Albert Bandura și centrată pe achizițiile comportamentale ale individului. În susținerea acestei teorii sunt detaliate o serie de

experimente în cadrul cărora se disting procese de producție comportamentală, stimulente împuternicite sau relația de tip "dacă-atunci" (Smith, 1982), teoria învățării sociale considerând că oamenii dobândesc majoritatea cunoștințelor prin două surse importante: prin intermediul experienței directe și prin experiența împuternicită.

Al patrulea subcapitol, numit „Abordări ale familiei din perspectiva orientărilor terapeutice”, cuprinde o prezentare a patru tipuri de abordări ale familiei, și anume, sistemică, strategică, structurală și cognitiv-comportamentală. În cadrul teoriei sistemice, inițiată de către cercetătorul Bowen, este surprinsă definiția familiei ca o rețea de relații multigeneraționale, analiza imediat următoare concentrându-se pe cele șase concepte interconectate (Bowen, 1966): diferențierea sinelui, triunghiurile, procesul emoțional al familiei nucleare, procesul proiecției familiei, procesul de transmisie multigenerațională, poziția de înrudire, separarea emoțională, procesul emoțional social. În continuare, teoria strategică include analiza comunicării umane în cadrul familiilor, care se comportă ca sisteme conduse de reguli, având un scop bine stabilit și presupunând prezența buclelor de feed-back, pozitive sau negative, adică tipare de comunicare familială, unite prin elemente de stimul și răspuns. La acestea s-a adăugat detalierea unor experimente și a unor concepte specifice, urmate de teoria structurală, cu accent pe analiza procesului interacțiunilor familiei, structura familiei constând în pattern-ul organizat în care interacționează membrii și cea cognitiv-comportamentală, cu implicarea teoriilor cognitive și a terapiei comportamentale. Partea finală a subcapitolului include abordarea familiei din perspectivă adleriană, fiind analizată teoria constelației de familie a lui Adler ce presupune constelația fraților și surorilor, modelele parentale, valorile familiei și atmosfera familiei. Fiecare dintre aceste concepte a fost detaliat, incluzându-se și opiniile multor cercetători în domeniu. Este subliniată contribuția lui Reiss (1949), Friedmann (1930) sau a lui Dreikurs (1957a), cel din urmă descriind “liniile-ghid” parentale și afirmând că relația dintre mamă și tată stabilește modelul pentru toate relațiile interpersonale din familie. În cadrul analizei constelației fraților sunt prezentate concepte cu rol edificator în relațiile familiale, concretizate în competiție, ordinea nașterii, rolul social, precum și factori care influențează ordinea nașterii și constelația fraților și surorilor ca diferența de vârstă, mărimea familiei, competitori extrafamiliali, diferența de orientare sexuală, miturile familiei sau favoritismul. La aceste concepte se adaugă ilustrarea rolurilor disponibile în familie, a valorilor familiei care oferă „sensul vieții” (Adler, 1958) și se ramifică în nesatisfăcătoare sau contradictorii și atmosfera familiei, derivată din relațiile și valorile familiei.

În al cincilea subcapitol, „Conflictul familial”, sunt supuse atenției conflictele maritale și cele dintre părinți și copii. Astfel, se realizează o cercetare a acestei teme, evidențiindu-se

caracteristicile conflictului, ce constau în intensitatea, complexitatea și durata unei relații, specifice conflictului familial și două aspecte particulare ale acestuia, conflictul dintre frați și conflictul în familia extinsă, acest tip de familie cuprinzând relațiile create prin căsătorie, adopție sau alte forme sociale, adică rudele la mai mult de o generație distanță. Este surprinsă și ideea că relațiile de familie trebuie să dureze o viață (White, 2001), însă se pot agrava, în același timp, și relațiile conflictuale. De asemenea, a fost evidențiată importanța studiului conflictelor familiale sub aspectul prevenției și tratamentului, deoarece s-a descoperit că forma conflictului este la fel de importantă ca frecvența sa. Nu a fost omisă ideea că, paradoxal, deși conflictele sunt considerate experiențe neplăcute, acestea pot genera efecte pozitive, stilul conflictual transformându-se, de multe ori, în discuții sincere.

În sfârșit, ultimul subcapitol, „Familii nucleare”, cuprinde o problematizare a acestui concept, supunându-se analizei veridicitatea sau falsitatea unor aspecte ca prezența acestui tip de familie în orice societate existentă, necesitatea grupului nuclear în exercitarea funcțiilor vitale ale familiei sau considerarea industrializării ca un factor care a contribuit la desprinderea familiei nucleare din acest sistem al familiei extinse. S-a avut în vedere, de asemenea, faptul că secolul al XX-lea a declanșat o dezbateră privind universalitatea și necesitatea familiei nucleare, aducându-se argumente din domeniul antropologiei, sociologiei sau psihologiei, prin dezbateră opiniilor a numeroși cercetători.

Astfel, idealul familial se menține aproape de nivelul utopic tocmai prin faptul că, în zilele noastre, în orice colț al pământului, familia se caracterizează prin varietate, ce este direct proporțională cu schimbările economice, demografice, politice, culturale și cu aspectele industrializării.

Capitolul al doilea, intitulat “Cuplul – factori, abordări și teorii”, se concentrează asupra aspectelor care influențează alegerea partenerului de cuplu, realizând o incursiune de-a lungul factorilor, teoriilor și componentelor de bază ale relației de cuplu, deoarece, după cum știm, alegerea unui partener a fost considerată încă din cele mai vechi timpuri un aspect cu rol hotărâtor în viața unui om, evoluția umană în plan sentimental influențând și alte ramuri ale dezvoltării acestuia. Primul subcapitolul, „Factori contributorii în alegerea partenerului de cuplu”, surprinde analiza a cinci factori ce pot influența alegerea partenerului sau viața de cuplu, fiind ramificați în factori interni, factori ce țin de schimbul social, socio-culturali și istorici și cei ce țin de procesul evolutiv. Fiecărui i s-a conferit o analiză amănunțită, susținută de opinii și cercetări în domeniu.

Astfel, factorii interni se concretizează în prezența similarității, a unor puncte comune ale indivizilor la nivelul politicii, stilului de viață, personalității, aspectului sau nivelului etnic,

semnalându-se totuși și excepții de la această regulă, cum ar fi influența pozitivă a bărbaților puțin mai în vârstă asupra femeilor mai tinere, preferința adolescenților pentru femeile mai în vârstă, statutul partenerului, important mai ales pentru femei sau tendința de a nu manifesta atracție fizică puternică în cazul persoanelor care au aceeași proveniență. Factorii ce țin de schimbul social se referă la prezența unor procese duale ale costurilor și beneficiilor în alegerea unui partener, factorii socio-culturali și istorici își concentrează atenția asupra descoperirii diferențelor și trăsăturilor comune ale alegerii partenerului în societăți umane distincte. A fost realizată, în acest sens, o analiză a unor societăți existente în diferite părți ale lumii, ca America, Europa, Himalaya sau Nepal, cu implicarea conceptelor de monogamie, poligamie sau poliandrie. În sfârșit, factorii ce țin de procesul evolutiv subliniază comparația dintre selecția partenerului la om și cea la alte specii de animale, punctul de intersecție remarcat fiind faptul că, prin această comparație, s-au putut dezvălui anumite principii generale ce soluționează aspecte umane legate de alegerea partenerului. Dezvoltarea cuplului se bazează pe o serie de mecanisme psihosociale specifice de preacomodare, interacomodare, interasimilare și stratificare, având drept efect armonizarea, sincronizarea și compatibilizarea treptată a conduitelor de rol marital și parental, care instrumentează satisfacerea funcțiilor interne și externe ale familiei (Mitrofan, I., Mitrofan, N., 1991).

Subcapitolul al doilea se constituie dintr-o prezentare a teoriilor relației de cuplu, incluzând teoria atribuirii, teoria autodezvăluirii și cea a atașamentului, fiecare având un rol hotărâtor în acest domeniu. În cazul conceptului atribuirii, inițiat de către Fritz Heider și transpus în teorii de Edward Jones, Keith Davis (1965) și Harold Kelley (1967), s-a dezbătut sensul de interpretare a unui eveniment prin deducerea cauzei ce a produs evenimentul, fiind completat de atribuirea de sine. Sunt, de asemenea, remarcate experimentele ce susțin această teorie, precum și implicarea tendințelor atribuirii în relații care au vizat o nouă teorie legată de studiul îmbunătățirii relațiilor purtând numele de *minding* (Harvey și Omarzu, 1999). Tot aici au fost analizate diferențele de gen, extinderea perspectivei atribuțiilor sub aspect evolutiv, plus accentuarea cercetărilor secolului al XXI-lea, cu rezultate importante în relațiile apropiate, atribuirea și comportamentul de comunicare. Cercetările recente au fost reamintite prin analiza atribuțiilor prezente în interacțiunea comportamentelor nonverbale (Manusov și Koenig, 2001), surprinderea cognitivă a momentului interacțiunii, atribuțiile reflectând evaluările cuplurilor în ceea ce privește comunicarea comportamentelor (Alan Sillars, Linda Roberts, Tim Dun și Leonard Kenneth, 2001), prin definirea atribuțiilor ca tip de comunicare ce presupune explicații pentru anumite comportamente sau evenimente, ele fiind considerate vitale pentru indicii de comunicare (Manusov, 2001). Teoria autodezvăluirii este prezentată

sub forma unei confesiuni despre tine însuși, fiind detaliată sub aspectul relațiilor maritale, familiale sau romantice. Se subliniază complexitatea acestui proces, deoarece el implică o dublă valență, una pozitivă în cadrul intimității, amplificând dezvăluirea de sine și una negativă concretizată, de exemplu, în grija accentuată a sănătății partenerului ce poate, paradoxal, să-i amplifice durerea. Se amintește și teoria managementului spațiului privat în comunicare care tratează autodezvăluirea ca un concept ce realizează echilibrul între ceea ce putem dezvălui și ceea ce rămâne strict confidențial. În urma analizei minuțioase a acestei teorii, se remarcă faptul că partenerii trebuie să stabilească un acord reciproc în ceea ce privește construcția regulilor, pentru un control optim al informațiilor private, deoarece, în cazul în care este identificată o diferență între așteptările partenerilor legate de dezvăluirea emoțională, relația poate avea de suferit. Sunt atinse și aspecte legate de diferențele de gen, intimitatea familială și intimitatea părinți-copii, fiind corelați termeni ca dezvăluirea informațiilor personale, stabilirea unor reguli, funcția de menținere a secretului, gradul de satisfacție familială, negocieri legate de regulile barierelor intime și mulți alții. Teoria atașamentului, ultima prezentată în acest subcapitol, a fost inițiată de către psihiatrul englez John Bowlby, care considera că atașamentul este un element integrant al comportamentului uman “de la leagăn până la mormânt”, cu toate că primele justificări ale acestei teorii au fost posibile prin explicarea legăturii dintre dezvoltarea sugarilor și primii lor îngrijitori. Astfel, se insistă asupra ideii de atașament ce constă în relații importante care iau naștere, mai întâi, între copii și părinți, iar mai târziu între parteneri, în cuplu. Studiul teoriei nu se oprește însă aici, deoarece sunt aduse argumente privind diferențele individuale în stilurile atașamentului la adulți, unde sunt inventariate și analizate cele patru stiluri de atașament care derivă din dimensiunea anxietate și dimensiunea evitare: siguranța, preocuparea, respingerea evitării și frica evitării. Aceste tipuri diferite de atașament pot fi privite ca reacții ale individului la contextele emoționale stresante (Fraley și Shaver, 2000). Alt aspect surprins în cadrul teoriei atașamentului este problema stabilității și a schimbării în stilurile atașamentului adult, unde a fost subliniate studiile atașamentului romantic al adultului, centrate pe analiza stilului atașamentului, cu valențe ca emoția, comportamentul, gândirea și psihofiziologia. Au fost prezentate descoperirile literaturii de specialitate ce vizează deosebiri în cadrul atașamentului romantic legate de o serie de tipuri de adulți (siguri, anxioși, evitați), cărora li se realizează portretul moral, cu accent pe interacțiunea la nivelul cuplului, comportamentul interpersonal, cu accent pe studiul diferențelor din cadrul comportamentului interpersonal, în anumite contexte relaționare, precum și cogniția și percepția, subliniindu-se că adulții siguri și nesiguri se deosebesc prin modalitatea de interpretare a experiențelor din propriile relații (Collins și

Allard, 2001). Finalul subcapitolului realizează o incursiune în diferite culturi pentru a surprinde frecvența sau, dimpotrivă, absența studiilor consacrate acestei teme în țări ca Australia, Canada, Israel, Germania, Italia, Portugalia, Olanda, Anglia, Statele Unite, China, Japonia, Coreea, remarcându-se o amplificare la nivelul țărilor industrializate, spre deosebire de celelalte. Ideea centrală ce transpare de-a lungul acestei teorii este legată de faptul că o funcționare optimă a atașamentului presupune încredere reciprocă și ajutor în caz de nevoie, atât în relația de cuplu, cât și cea familială sau romantică (Collins și Feeney B., 2000) și, mai mult decât atât, înțelegerea relațiilor adulte implică necesitatea înțelegerii dinamicii atașamentului, cu rol important în bunăstarea și sănătatea partenerilor, dar mai ales în funcționarea optimă a relației.

În subcapitolul al treilea, intitulat „Componente de bază ale relației de cuplu”, sunt dezbătute principalele coordonate ale relației de cuplu, și anume, atracția, dragostea, intimitatea și afecțiunea, susținute, la rândul lor, de alte concepte, experimente sau cercetări în domeniu. Prima dintre acestea, atracția, a fost definită ca un tip de interacțiune aparte dintre două persoane, unde una dintre ele trimite anumiți stimuli verbali, vizuali etc., iar cealaltă răspunde, în funcție de propriile dorințe, pozitiv sau negativ. Este surprinsă și importanța aspectelor motivaționale în cazul atracției, prin prezența unor criterii folosite în evaluarea atractivității altei persoane, ce variază în funcție de așteptările și nevoile respectivei persoane sau prin faptul că atracția este influențată de trăsăturile de personalitate și de nevoile ambelor persoane implicate, adăugându-se la acestea analiza unor factori cu rol hotărâtor în atracția interpersonală: factorii situaționali cuprind aspecte interesante ca importanța proximității, contactul indirect prin TV sau internet, influența nopții, care amplifică atracția, gradul de autodezvăluire, simțul umorului individului, prezența atractivității fizice înlănțuită cu conceptul de potrivire multiplă (Cunningham și colegii săi, 1995) plus setul de caracteristici format din caracteristicile puerile, cele sexuale mature, expresive și de îngrijire corporală; factorii percepuți în atracții cuprind aspecte ca similitudinea, ce se referă la stabilizarea pe același plan a persoanei vizate și a celui ce percepe, teoria sociobiologică inițiată de Cunningham, 1981, ce constă în analiza dinamicii evolutive prin identificarea diferențelor în cerințele de împerechere la bărbați și femei, teoria atașamentului care a accentuat faptul că afectivitatea și bunăstarea sunt calități dezvoltate încă din perioada copilăriei, datorită sensibilității și afecțiunii generate de către părinți și ramificată în atașament securizant, preocupat, de desconsiderare și anxios. Se dezbate, de asemenea, neclaritatea care constă în problema dacă modificările de ordin pozitiv ca afectivitatea sau frumusețea sunt urmate de schimbări în cadrul atracției sau dacă amplificarea comportamentului negativ duce la

sentimente de nemulțumire, afectând relația (Huston et al., 2001), ajungându-se la concluzia că atracția interpersonală poate fi influențată, pe parcursul relației, de trăsăturile persoanei văzută ca atractivă, de sentimentele și nevoile celuilalt, dar, în egală măsură, și de tipul interacțiunii dintre cei doi.

A doua coordonată prezentată în acest subcapitol este dragostea, subiect dezbătut sub orice formă și în orice domeniu posibil. Multiplele valențe ale dragostei o transformă într-un concept complex, ce poate fi dezbătut din mai multe perspective și implicând numeroși factori. În cazul de față, dragostea, ca valență științifică, a fost supusă speculațiilor din vechime, dar cercetarea propriu-zisă a început abia în secolul al XX-lea. Subcapitolul include o prezentare ramificată a acestui concept, debutând cu identificarea tipurilor de iubire, pornind de la dragostea pentru și de la părinți care ne umple copilăria și ne formează ca oameni, până la iubirea pentru frați, bunici, partenerii de cuplu și completând cu iubirea propriilor copii și nepoți. În această sferă se insistă asupra comparației dintre dragostea pasională și amicitie, Beverley Fehr (1995) observând că sentimentele care stau la baza dragostei de prieten pot conduce la formarea oricărei forme de dragoste, ajungându-se la concluzia că, deși aspectul pasiunii nu trebuie neglijat, pentru că dragostea erotică generează satisfacție în relație (Hendrick și Hendrick, 2000), aceasta trebuie completată de prietenie deoarece nu are forța necesară pentru a consolida relația și pentru a o face să dureze.

Este subliniată ideea lui Sternberg privind aspectele narrative din cadrul dezvoltării dragostei, fiind evocate similarități între evoluția dragostei și o poveste, având la bază lucrarea "Dragostea este o poveste" (Sternberg, 1998). Sunt trecute în revistă stilurile dragostei, dragostea de-a lungul vieții și cea în diferite culturi, observându-se că dragostea pasională este prezentă în toate țările, dezbătându-se asemănările și deosebirile dintre culturi prin experimente pe această temă și analizându-se stilurile de dragoste ale subiecților, ca dragostea predestinată în cazul indivizilor din China, ilustrată prin conceptul chinez de *yuan*. După aceste lungi dezbateri, s-a observat că niciuna dintre teoriile existente nu tratează toate valențele dragostei, însă fiecare dintre acestea constituie un sprijin în înțelegerea acestui concept de o complexitate aparte, ea fiind și rămânând un element fundamental al existenței umane. În ceea ce privește intimitatea, au fost surprinse ramurile acestui concept, prin prezența a trei fenomene dezbătute: interacțiunile intime, relațiile intime sau experiențele intime, urmate de detalierea aspectelor comportamentului intim, prin deschiderea și dezvăluirea de sine, sensibilitatea și receptivitatea partenerului, comunicarea sentimentelor pozitive față de partenerul de cuplu, lucru realizat prin dezvăluire sau prin răspunsul la dezvăluire (Lippert și Prager, 2001), reasigurarea și sprijinul emoțional, atingerea și expresia

afectivității, sexualitatea, intimitatea și relația de cuplu ce implică interesanta viziune a intimității ca o percepere a partenerului prin prisma propriilor sentimente și atitudini, analizându-se așa cum se analizează pe sine, sub un aspect chiar mai pozitiv (Murray, Holmes și Griffin, 2000), cunoașterea amănunțită a partenerului, completată de respectul pentru preferințele și interesele acestuia definind, de fapt, o relație intimă, precum și analiza traiectoriilor intimității de-a lungul timpului, a raportului dintre intimitate, vulnerabilitate și risc, dintre intimitate și sex sau regulamentul intimității în relațiile de cuplu. Ultima coordonată a acestui subcapitol, afecțiunea, este corelată cu conceptul de satisfacție maritală, deoarece s-a constatat că implicarea expresiilor de afecțiune influențează într-o mare măsură satisfacția maritală. Astfel, sunt inventariate expresiile de afecțiune ce cuprind aspecte ca expresiile verbale, timpul de calitate, cadourile, atingerea, dragostea văzută ca datorie / serviciu în folosul celuilalt sau agresiunea, cu valențe negative sau, paradoxal, pozitive, prin distracțiile jucăușe dintre partenerii de cuplu, urmate de identificarea diferențelor de sex și de exprimare a afecțiunii și de dezbateră conceptului de satisfacție maritală, fiind remarcat faptul că un partener care beneficiază de tipul de dragoste dorit, ajunge la un nivel optim de satisfacție maritală, spre deosebire de unul care nu are parte de acest lucru (Keithley, 2000), bineînțeles, cu necesitatea implicării comunicării între partenerii de cuplu.

Ultimul subcapitol, numit „Aspecte ale relației premaritale și maritale”, își concentrează atenția pe trei aspecte edificatorii în relația de cuplu, și anume, acordurile premaritale, coabitarea și căsătoria. Primul termen remarcat se referă la contracte încheiate între viitorii soți, care conțin reglementări individuale referitoare la căsătorie. Se realizează o analiză a acestora din punct de vedere evolutiv, fiind remarcată vechimea acestui tip de contract, care datează încă din secolul al XVI-lea, precum și subiecte ale acordului eficient, ca dreptul de proprietate și drepturile de sprijin, beneficiile angajaților, structura căsătoriei sau prezența copiilor. De asemenea, a fost accentuată ideea că acordurile premaritale trebuie să îndeplinească un echilibru între procedură și substanțialitate, în acest sens analizându-se aspecte ca procurarea acordului sau acordul din punct de vedere material. Analiza este completată de conceptul de coabitare, cunoscută și ca uniune consensuală sau căsătorie „de facto” (în fapt) care constă în locuirea împreună a cuplurilor heterosexuale necăsătorite care au o relație intimă. Sunt urmărite modificările substanțiale ale instituției familiei de-a lungul timpului, în sensul identificării atitudinii referitoare la uniunile maritale, fiind semnalată ideea că, în evoluție istorico-socială, atitudinea față de uniunile nonmaritale s-a schimbat, devenind din ce în ce mai firești, datorită similarităților cu căsătoria, aici implicând și eforturile financiare duale ale partenerilor, împărțirea sarcinilor sau exclusivitatea sexuală. Alături de

acestea sunt prezentate o serie de caracteristici de diferențiere între căsătorie și coabitare, deoarece s-a observat că relațiile sociale din cadrul celor două fenomene diferă. Acestea sunt: vârsta, fertilitatea, stabilitatea, acceptarea socială și recunoașterea legală. Ultima parte a prezentării acestui concept își concentrează atenția asupra curentelor și modelelor coabitării, accentuându-se faptul că, deși sociologii privesc fenomenul coabitării ca pe un aspect nou apărut, s-a ajuns la concluzia că el a fost inițiat înaintea căsătoriei, aceasta din urmă apărând, în formula cunoscută de contemporani, abia în secolul al XIX-lea. Contextul istoric este elementul ce justifică normarea căsătoriei, deoarece familia a fost dintotdeauna în concordanță cu aspectele sociale, caracterizându-se prin flexibilitate. Se încheie cu analiza prevalenței și a unor statistici de ordin diferențial, fiind subliniat caracterul variat al coabitării contemporane. În sfârșit, conceptului căsătoriei i se atribuie, de asemenea, o prezentare raportată la contextul istoric, accentul fiind pus în continuare pe analiza programelor de pregătire a căsătoriei cu detalierea caracteristicilor acestora, pentru o demonstrare a eficienței lor, dar și a participanților. Prezentarea se încheie cu o exemplificare a acestor programe, cu accent pe cele mai cunoscute, ca Sporirea relaționărilor (SR), Programul de sporire a prevenirii și a relaționării (PREP sau Programul de comunicare a cuplului (PCC), fără a omite prezentarea altor factori care influențează pregătirea de succes a căsătoriei. Concluzia care se desprinde este că prin inițierea unor astfel de programe și prin sprijinul oferit de comunitate, se înregistrează beneficii atât la nivel individual, cât și la nivelul întregii societăți. Perfecționarea căsătoriei aduce cu sine perfecționarea întregii colectivități. Cu alte cuvinte, cuplul, respectiv familia, reprezintă stâlpul societății, în jurul căruia gravitează o serie de factori, teorii, caracteristici și influențe ce îi demonstrează complexitatea și îl transformă într-un subiect inepuizabil al acestui domeniu.

Cel de-al treilea capitol se intitulează “Pattern-ul familial și transgeneraționalul” și cuprinde o analiză consistentă a relațiilor dintre părinți și copii și implicit a atașamentului, precum și analiza relațiilor transgeneraționale, fiind incluse păreri avizate în domeniu, teorii și experimente ce susțin și justifică, în același timp, această analiză. Prima parte, “Relațiile părinți-copii”, surprinde valoarea primordială a atașamentului față de mamă, fără a omite însă și influența tatălui sau a altor persoane care s-au implicat în creșterea copiilor. De asemenea, sunt accentuați factorii contextuali ce pot influența atașamentul, de exemplu, contextul cultural al îngrijitorului, aspecte ce converg spre un sistem complex format din experiențele de atașare timpurie a copilului, dezvoltarea atașamentelor și urmările în timp ale acestuia în cadrul relaționărilor. Astfel, primul subcapitol al acestei părți, “Maternitatea”, include o definiție a conceptului, sub forma practicii sociale ce include hrănirea și protejarea oamenilor,

nefiind un domeniu adresat exclusiv femeilor (Arendell, 2000), precum și surprinderea expansiunii contemporane a acestui termen și conștientizarea faptului că experiența maternității domină viața majorității femeilor, ele fiind nu numai persoanele care dau viață copiilor, dar și primii îngrijitori ai acestora. În continuare a fost realizată o expunere legată de experiența de maternitate a femeilor, ramificată în cinci contexte: tranziția la maternitate, rolul mamei în creșterea copilului, importanța locului de muncă al mamelor și impactul acestui fapt asupra copilului, relația dintre mamă și calitatea maritală și bunăstarea psihologică a mamei. Se remarcă echivalarea faptului de a deveni mamă cu un dat firesc al vieții, acesta fiind un lucru natural și necesar în același timp vieții de familie, foarte puține femei renunțând la acest statut. Cu toate acestea, este surprinsă tendința contemporaneității și a femeii, în particular, de a renunța la privilegiul de a fi mamă sau de a-l amâna până spre mijlocul vieții. În ceea ce privește rolul matern, se subliniază prezența imperioasă a mamei în viața unui copil, aceasta bazându-se în primul rând pe instinctele sale biologice și pe intuiție, dar utilizează și numeroase surse de informare în domeniu. De asemenea, se observă creșterea considerabilă a femeilor ca forță de muncă în toate societățile industrializate, fapt ce duce la concluzia că, în zilele noastre, a fi mamă nu mai constituie un impediment în a avea un loc de muncă. Este identificată, în acest sens, o tipologie a mamelor care au cea mai mare probabilitate de a reveni la locul de muncă înainte de a împlini copilul un an, aici implicându-se mamele tinere, cele care au întârziat nașterea sau mamele necăsătorite (Moen, 1992). Din perspectiva bunăstării psihologice a mamelor, este menționat, printre altele, faptul că acest tip de bunăstare este influențat de numeroși factori, cum ar fi abilitatea de a crește copii, remarcându-se că mamele cu sugari sunt dominate de foarte multe ori de stres și anxietate, spre deosebire de tați (Arendell, 2000), fiind supuse zilnic la o serie de tensiuni în relația cu copiii.

Al doilea subcapitol, „Teoria atașamentului”, se constituie dintr-o analiză atentă a acestei teorii, inițiată de clinicianul psihanalitic John Bowlby și se ramifică din punct de vedere analitic în mai multe aspecte, concretizate în: atașamentul în copilărie, adolescență și maturitate, dezvoltarea relațiilor de atașament, rolul atașamentului pentru dezvoltarea emoțională a copiilor și relațiile sociale în afara familiei, precum și legătura dintre atașament și spațiul cultural. Sunt supuse atenției o serie de perspective teoretice inserate de Bowlby în teoria sa despre atașament, care constau în etologie, psihanaliză, centrată îndeosebi pe teoria relațiilor, teoria sistemelor și psihologia cognitivă, identificându-se câteva etape propuse de Bowlby, aplicabile în cazul dezvoltării atașamentului față de mamă: etapa de sociabilitate nediferențiată, etapa de sociabilitate discriminatorie și etapa de atașare. Nu este omis un

aspect foarte important, acela al influenței exercitate de relațiile de atașament asupra întregii vieți a copilului. Astfel, sunt prezentate cele mai apreciate metode pentru evaluarea modelelor de atașament, respectiv cele ale lui Mary Ainsworth și *Strange Situation* a Barbarei Wittig (1969), insistându-se pe detalierea a trei tipare de atașament între sugăr și îngrijitor bazate pe informațiile dezvăluite de metoda *Strange Situation*: atașamentul securizant, atașamentul dornic - evitant și cel anxios rezistent vizavi de străini. În continuare sunt analizate asociațiile longitudinale dintre atașamentul inițial mamă-copil și urmările acestuia în dezvoltarea personalității viitorului adult, fiind oferită o viziune compactă asupra fiecărui stadiu de dezvoltare a copilului, plasat în diferite contexte, până la momentul adolescenței. În finalul subcapitolului, sunt supuse analizei diferențele culturale în cazul atașamentului, demonstrate prin evocarea numeroaselor cercetări și experimente realizate de-a lungul timpului. Se remarcă ideea că, deși majoritatea teoreticienilor din domeniul atașamentului recunosc influența culturii asupra comportamentelor specifice atașamentelor, o parte dintre ei înclină a considera cultura ca un aspect biologic aflat în strânsă legătură cu comportamentul uman. Totuși, un aspect incontestabil subliniat este acela că atașamentele timpurii au o influență majoră asupra dezvoltării copiilor cu vârste mici, implicând, în acest sens, și transmiterea de-a lungul generațiilor a modelelor de atașament.

În al treilea subcapitol, intitulat „Comportamentul parental - o abordare adleriană”, sunt dezbătute influențele exercitate de către părinți asupra copiilor, precum și comportamentele parentale și consecințele acestora. Astfel, este propusă identitatea de model a părintelui în fața copilului și nu numai, deoarece este incontestabil faptul că toți copiii preiau modele de la părinți sau de la alți adulți cu rol important în viața lor sau chiar de la copii mai mari, modele ce oferă prilejul asimilării unor tehnici de comportament. Seria de comportamente oferită de modele este, în acest sens, direct proporțională cu dezvoltarea sau involuția copilului, după caz. Se insistă asupra prezentării imitației, a modelării comportamentale, a rebeliunii, în cadrul căreia sunt sesizate patru tipuri de modelare sau a identificării, concretizată în utilizarea unui model al imitării sociale. În ceea ce privește consecințele comportamentului parental asupra copiilor se subliniază raportul de reciprocitate stabilit între părinte și copil în cazul comportamentului, interacțiunea dintre cei doi devenind un proces dual cu feed-back reciproc. Este prezentată teoria lui Merton a profetiei auto-împlinite și explicarea percepției comportamentului parental de către copil, acesta reacționând nu conform purtării proprii-zise a părintelui, ci conform modului în care el percepe această purtare. În continuare sunt trecute în revistă aspectele incluse în cadrul sarcinii de socializare a părinților, precum asigurarea siguranței și securității copilului și oferirea unei atmosfere de

căldură emoțională, pentru finalizarea cu prezentarea unor atitudini de bază a căror dezvoltare e influențată de purtarea parentală, atitudini ce au fost considerate de Dreikurs (1957b, 1973) ca fiind esențiale pentru cooperarea umană. Acestea se concretizează în empatie, interacțiune parentală, părinți absenți sau ineficienți, mituri și secrete ale familiei, completând cu rolul jucat de fiecare copil în propria familie.

A doua parte a acestui capitol este dedicată relațiilor transgeneraționale și este ramificat în trei direcții ce dezbat legăturile de rudenie, genealogia și transmiterea intergenerațională. Primul subiect dezbătut în acest context este cel al legăturilor de rudenie, deoarece s-a constatat că orice ființă umană realizează conexiuni cu alte persoane prin intermediul legăturilor de sânge sau prin căsătorie. Punctele la care se face referire sunt în principal descendența, terminologia rudeniei și regulile de rezidență. Astfel, regulile de descendență se stabilesc pe baza analizei conexiunilor create prin intermediul lanțurilor de legături părinte-copil, societatea putându-se axa pe conexiuni patrilineale, adică urmărite în funcție de părintele de sex masculin sau matrilineale, în funcție de cel feminin. Se realizează o analiză a acestor termeni, completată de prezența sistemului descendent unilinel sau al celui bilateral, remarcându-se că în Statele Unite există reguli de descendență bilaterală, incluzând relațiile de rudenie ale ambilor părinți, spre deosebire de alte societăți, care au grupuri de descendență unilineale. Se continuă cu terminologia de rudenie, derivată din faptul că societățile conferă câte un nume comun membrilor aceluiași grup în funcție de genealogiile echivalente transculturale. Astfel, au fost identificate două grupe de bază: termenii de referință și termenii de adresă. În ceea ce privește regulile de rezidență, se accentuează aspecte legate de un tip anume de uz casnic ce predomină în societate, adică prezența unor reguli clare în cadrul anumitor societăți, ce se referă la locul în care tinerii căsătoriți își vor stabili reședința. Este evidențiat faptul că, frecvent, noua reședință este echivalentă cu familia soțului sau cu un alt spațiu învecinat acesteia, fiind susținută și de o serie de statistici pe această temă, precum și de analiza tipurilor de reguli unilocale, bilocale, patrimatrilocale, matripatrilocale sau neolocale. Următorul aspect abordat este genealogia, ilustrându-se domeniul de cercetare al acesteia, și anume, originea unei persoane sau liniile parentale din perspectivă diacronică, precum și evoluția acestui concept, de la prima evocare, identificată în Cartea Numerelor din Biblie, până la transformările din contemporaneitate. Se remarcă faptul că după anul 1900 se impun anumite standarde profesionale pentru cercetarea familiei, astfel, în ceea ce privește analiza genealogiei familiilor, crește folosirea documentelor originale, precum și standardele de documentare asupra resurselor, asupra istoriei locale, sociologiei, economiei și psihologiei. Cu alte cuvinte, studiul genealogic a devenit cu timpul din ce în ce

mai complex, depășind granița liniilor parentale, analizând și rudele provenite de la toți membrii familiei, de-a lungul mai multor generații și transformându-se, uneori, chiar într-un hobby al americanilor.

Ultimul subcapitol, intitulat „Transmiterea intergenerațională”, se constituie dintr-o amplă analiză a acestui concept, perceput ca o ramură a unui fenomen de largă amploare, acela al relațiilor dintre generații. Astfel, relaționată cu conceptul de familie, transmiterea intergenerațională presupune circulația sau schimbul de bunuri și servicii de la o generație la alta, elementele transmise incluzând credințe, norme, valori, atitudini și comportamente specifice respectivei familii, reflectând practici și credințe socio-culturale, religioase sau etnice. Se subliniază utilitatea acestui concept și în cazul explicării învățării sociale a violenței în acest mediu (Ann Duffy și Julianne Momirov, 2000), precum și posibilitatea transmiterii între generații a unor aspecte negative ale vieții, cum ar fi dizolvarea maritală sau divorțul (Nicholas Wolfinger, 2000). În continuare, conceptul transmiterii intergeneraționale este investigat din numeroase perspective. Prima dintre acestea se referă la transmiterea culturală și, implicit, la valorile, normele și credințele perpetuate de-a lungul generațiilor. Sunt subliniate aspecte ca diferențele de gen în transmiterea între generații, justificate pe baza cercetărilor și a experimentelor, care demonstrează că maternitatea joacă un rol mult mai important în viața femeilor, decât paternitatea în cazul bărbaților, insistându-se, de asemenea, pe exemple de cercetări care plasează în centrul discuției factorul numit etnie, unde sunt analizate sistemele de valori tradiționale culturale ale asiaticilor nord-americani sau cele ale canadienilor japonezi (Karen Kobayashi, 2000), fiind observată transmiterea cu succes de-a lungul generațiilor a valorilor perene ca respectul pentru bătrâni sau un sprijin emoțional intens oferit părinților. Al doilea aspect dezbătut este acela al transmiterii între generații a serviciilor de sprijin, de la copiii adulți către părinții mai în vârstă sau sprijinul oferit de către părinți copiilor, remarcându-se că fiicele sunt motivate în acțiunile lor de afecțiune, pe când fiii sunt motivați de obligația filială, iar în ceea ce privește ajutorul părinților, se evidențiază trei direcții de sprijin pe tot parcursul vieții: emoționale, financiare și servicii. În legătură cu solidaritatea între generații sunt prezentate șase dimensiuni ale acesteia în cadrul familiei, concretizate în: structura familiei, solidaritatea asociativă, solidaritatea afectivă, solidaritatea consensuală, solidaritatea funcțională și solidaritatea normativă, subliniindu-se anumite dimensiuni suplimentare cum ar fi complexitatea relațiilor părinte-copil de mai târziu, pe parcursul vieții, pe lângă responsabilitatea filială, nevoile de dependență, experiențele neîmpărtășite de-a lungul mai multor generații, înrudirea rezidențială, legătura de perechi între femei și bărbați și comportamentul de ajutor care justifică faptul că solidaritatea nu este un

construct unidimensional, ci deține numeroase componente variabile. În cadrul normelor și schimburilor între generații sunt identificați factorii care influențează prezența sau diminuarea acestora, remarcându-se analiza nevoilor și resurselor fiecărei generații în parte, fapt ce generează înțelegerea variabilității relațiilor dintre generații. În această dezbatere sunt implicați termeni ca teoria schimbului social și teoria echității, care susține că atât sub-beneficiul, cât și supra-beneficiul vor fi în detrimentul psihologicului sau factori ca divorțul care duce la diminuarea interacțiunilor dintre generații, precum și a schimburilor de sprijin dintre acestea, apoi prezența nepoților, bunicii tineri având tendința unei interacțiuni frecvente cu aceștia, iar cei mai în vârstă să ofere o asistență financiară susținută, identificându-se mult mai bine cu acest rol (Merrill Silverstein și Anne Marengo, 2001). Toate aceste elemente sunt completate de prezentarea rezultatelor unor cercetări din diferite spații culturale, cum ar fi China, unde acordarea sprijinului de către copii adulților mai în vârstă devine un element vital și absolut necesar fericirii acestora, fapt ce duce la îmbunătățirea moralului ambelor generații (Chen și Silverstein, 2000), deoarece legăturile dintre generații își mențin importanța pe tot parcursul vieții.

Următoarele aspecte analizate sunt legate de aria scenariului generațional, mai exact, de sublinierea transformărilor apărute în cadrul unei familii odată cu nașterea unui copil, sfera centrală a acestor acțiuni fiind cuplul părintesc, deoarece el devine un mediator între generații.

Astfel, în continuare sunt detaliate cerințele ce se impun în tranziția spre a fi părinte și schimbările relaționale generate de acest aspect, accentuându-se elementele referitoare la sarcinile partenerilor, ale părinților, copiilor și cele ca membri ai unei comunități sociale. De-a lungul acestei incursiuni, sunt clarificate idei ce privesc efectele pozitive și negative generate de nașterea unui copil asupra relațiilor de cuplu, analiza reacțiilor parentale din perioada postnatală, atât din perspectiva mamei, cât și din cea a tatălui, necesitatea identificării cu propriul copil și cu nevoile acestuia, prezența suportului reciproc și a încrederii în viața de cuplu, prezența unor eventuale probleme legate de lupta pentru asumarea responsabilității, imposibilitatea de a se identifica în rolul de părinte sau discordanța dintre experiența de a fi părinte și așteptările cuplului, stabilirea unei legături afective cu copilul, cu scopul generării încrederii și spațiului optim de dezvoltare, garantarea unei continuități și stabilități generaționale a familiei prin acordarea calității de membru a nou-născutului sau conștientizarea de către copil a propriilor valori familiale și a propriei identități prin accesul nelimitat la linia de sânge maternă și paternă. Este menționată și importanța influențării structurii familiei de apariția unei noi generații în sistemul familial, fapt ce declanșează noi reguli ce îi implică atât pe părinți, cât și pe cei din generația precedentă, precum și influența

locului de muncă asupra proaspeților părinți (Margola și Molgora, 2002; Margola și Rosnati, 2003), ajungându-se la concluzia că soții investesc mai mult în locul de muncă decât femeile, acestea din urmă putând fi supuse unui conflict familie-muncă ce declanșează efecte negative privind satisfacția conjugală și bunăstarea personală. De asemenea, grija comună a asociațiilor de familie generează efecte pozitive la nivelul comunității, referitoare la nevoile tradiționale sau contemporane ale familiei, traduse, de exemplu, prin lupta în fața dizabilității sau bolii unui copil, preocuparea pentru apărarea drepturilor familiei sau creșterea și educația copiilor, dar și sănătatea familiei sau calitatea vieții (Rossi, 2003). Ultimele două aspecte dezbătute își concentrează atenția asupra naturii duale a legăturii dintre generații, concretizată în necesitatea analizei relațiilor copil-părinte și cele dintre părinți și familiile de origine, accentuându-se rolul cuplului de mediator între generații. Astfel, se observă responsabilitatea comună a îngrijirii persoanelor ramificată în direcția sferei afective și înspre cea etică, precum și faptul că transmiterea patrimoniului nu este una liniară, ci se referă la rezultatul coeziunii dintre descendenții materni și cei paterni în cuplul parental, existența umană neputând fi limitată la aspectele biologice, deoarece aceasta include proprietatea (terenuri, case, economii, bunuri mobile), statutul, filozofia de viață și conexiuni de origine nativă sau socială. Ultima parte a capitolului cuprinde analiza obligațiilor frățești, cu implicarea unor termeni ca moștenire de familie, efectul orei-sticlă (Bedford, 1989) sau cod al frăției, la care se adaugă analiza amănunțită a unor aspecte centrate pe legătura familiei cu comunitatea și, implicit, analiza familiilor sub aspect socio-cultural, cele două concepte aflându-se la un nivel de influență reciprocă. De asemenea, nu a fost omisă ideea că societatea este o entitate organizată care se dezvoltă pe fundalul interacțiunilor dintre diferite generații, implicând însă prezența rețelelor relaționale cum ar fi școala, cartierul, asociațiile, organizațiile psihosociale, care pot avea efecte pozitive sau distructive. Acestea fiind spuse, nu putem ignora plurivalența interacțiunilor umane și mai ales, datul firesc al umanității de a procrea, de a genera sentimente în cadrul familiei sau de a perpetua valorile de-a lungul generațiilor. În ceea ce privește acest domeniu, literatura de specialitate va manifesta un interes continuu asupra psihologiei umane, fără însă a-l epuiza vreodată. Totuși, activitatea cercetătorilor și, implicit, a lucrării de față, reprezintă un pas înainte pentru realizarea acestui deziderat extins la nivel de universalitate.

Metodologia cercetării

Obiectivele generale:

1. Identificarea rolului pe care îl are pattern-ul familial în alegerea partenerului de cuplu

2. Identificarea trăsăturilor de personalitate ale părinților și ale partenerului actual și ideal de cuplu
3. Identificarea stilurilor relaționale ale persoanelor și legătura acestora atât cu propria personalitate cât și cu cea a părinților și partenerilor de cuplu
4. Identificarea acceptării de sine și a tendinței spre depresie la persoanele implicate într-o relație de cuplu
5. Elaborarea unui probe de evaluare a pattern-ului familial

Obiectivele specifice:

1. Identificarea relației dintre structura personalității unei persoane și structura personalității părinților în vederea stabilirii influențelor parentale pe anumite dimensiuni
2. Identificarea trăsăturilor de personalitate ale părinților, prin prisma percepției individuale și influența lor în alegerea partenerului de cuplu
3. Identificarea relației dintre stilul relațional al unei persoane și trăsăturile de personalitate ale acesteia
4. Identificarea relației dintre stilul relațional al unei persoane și modul în care aceasta și-a perceput părinții, partenerul actual și cel ideal de cuplu
5. Identificarea relației dintre stilul relațional și acceptarea propriei persoane în funcție de sex
6. Identificarea relației dintre modul în care o persoană și-a perceput proprii părinți, tendința lui spre depresie și acceptarea propriei persoane
7. Identificarea relației dintre trăsăturile de personalitate ale unei persoane și alegerea partenerului de cuplu actual și ideal
8. Identificarea factorilor ce țin de relația parentală a subiectului și alegerea lui în cuplu în vederea prioritizării acestora ca influență
9. Elaborarea unui instrument de evaluare a pattern-ului familial și influențele acestuia în alegerea partenerului de cuplu

Ipoteze generale

1. Se prezumă că alegerea partenerului de cuplu este influențată major de modul în care o persoană și-a perceput proprii părinți, în perioada copilăriei
2. Se prezumă că stilul relațional de viață dezvoltat cu precădere în perioada copilăriei este influențat de pattern-ul familial, astfel orientând alegerea în cuplu
3. Se prezumă că stilul relațional, dezvoltat în copilăria timpurie în cadrul familiei, se manifestă diferit în funcție de sex și de nivelul acceptării necondiționate a propriei persoane
4. Se prezumă că există o relație de tip cauză-efect între modul în care o persoană și-a perceput proprii părinți și modul în care aceasta se acceptă pe sine

5. Se prezumă că există o relație de tip cauză-efect între modul în care o persoană și-a perceput proprii părinți și tendința acesteia spre depresie
6. Se prezumă că în alegerea partenerului de viață persoanele sunt influențate de anumite trăsături proprii de personalitate.

Ipoteze specifice

- 1.a. Dezvoltarea trăsăturilor de personalitate ale unei persoane este influențată, în principal, de acele trăsături ale personalității părinților ce au fost percepute în copilărie ca fiind marcante atât pozitiv dar mai ales negativ
- 1.b. Se prezumă că alegerea partenerului de cuplu, actual și ideal, este influențată de modul în care o persoană și-a perceput proprii părinți, în perioada copilăriei
- 2.a. Se prezumă că există o relație de asociere între stilul relațional al unei persoane dezvoltat în copilăria timpurie în cadrul familiei și trăsăturile acesteia de personalitate
- 2.b. Se prezumă că există o relație de asociere între stilul relațional de viață al unei persoane și modul cum aceasta și-a perceput părinții în perioada copilăriei
- 2.c. Se prezumă că există o relație de asociere între stilul relațional și modul în care o persoană își percepe atât partenerul actual de cuplu cât și pe cel ideal
- 3.a. Se prezumă că stilul relațional se manifestă diferit în funcție de sexul persoanei
- 3.b. Se prezumă că stilul relațional se manifestă diferit în funcție de sexul persoanei și de acceptarea necondiționată a propriei persoane
- 4.a. Se prezumă că există o relație de tip cauză-efect între modul în care o persoană și-a perceput mama și modul în care aceasta se acceptă pe sine
- 4.b. Se prezumă că există o relație de tip cauză-efect între modul în care o persoană și-a perceput tatăl și modul în care aceasta se acceptă pe sine
- 5.a. Se prezumă că există o relație de tip cauză-efect între modul în care o persoană și-a perceput mama și tendința persoanei spre depresie
- 5.b. Se prezumă că există o relație de tip cauză-efect între modul în care o persoană și-a perceput tatăl și tendința persoanei spre depresie
- 6.a. Se prezumă că atât în alegerea partenerului actual de cuplu dar mai ales în alegerea partenerului ideal persoanele sunt influențate de anumite trăsături proprii de personalitate.

Designul experimental

Pentru ipoteza generală 1. am realizat o analiză de regresie liniară multiplă, variabilele criteriu fiind trăsăturile de personalitate ale subiecților, ale partenerilor actual și ideal de cuplu, percepuți prin prisma subiecților, iar variabilele predictorii sunt trăsăturile de

personalitate ale mamei și ale tatălui subiecților, percepute din nou, prin prisma subiecților. Ipoteza a fost împărțită în ipoteze specifice pentru fiecare criteriu analizat.

Pentru ipoteza generală 2. avem un design corelațional, variabilele între care se realizează corelația fiind atributele stilului relațional și al strategiilor de rezolvare a problemelor vieții, pe de-o parte, și trăsăturile de personalitate ale mamei și ale tatălui subiecților, trăsăturile de personalitate ale partenerului de cuplu actual și așteptările avute de la partenerul ideal de viață. Ipoteza a fost împărțită în ipoteze specifice pentru fiecare variabilă dependentă analizată .

Pentru ipoteza generală 3. avem un design cvasiexperimental, unifactorial, intersubiecti. Variabila independentă este sexul subiecților – cu cele două modalități, masculin și feminin (la prima ipoteză specifică) și nivelul acceptării necondiționate a propriei persoane – cu cele două modalități, nivel scăzut și nivel ridicat, (pentru a doua ipoteză specifică). Variabilele dependente sunt atributele stilului relațional și al strategiilor de rezolvare a problemelor vieții.

Pentru ipoteza generală 4. avem un design cvasiexperimental, unifactorial, intersubiecti. Variabila independentă este nivelul acceptării necondiționate a propriei persoane – cu cele două modalități, nivel scăzut și nivel ridicat, iar variabilele dependente sunt trăsăturile de personalitate percepute de subiecți la mamă (la prima ipoteză specifică) și la tată (pentru a doua ipoteză specifică).

Pentru ipoteza generală 5. avem un design cvasiexperimental, unifactorial, intersubiecti. Variabila independentă este nivelul tendinței spre depresie – cu cele trei modalități, nivel scăzut, nivel moderat și nivel ridicat, iar variabilele dependente sunt trăsăturile de personalitate percepute de subiecți la mamă (la prima ipoteză specifică) și la tată (pentru a doua ipoteză specifică). Ipotezele specifice au fost împărțite în ipoteze de lucru în funcție de sexul subiecților, masculin și feminin.

Pentru ipoteza generală 6. am realizat o analiză de regresie liniară multiplă, variabilele criteriu fiind trăsăturile de personalitate ale partenerului actual și ideal de cuplu iar variabilele predictorii sunt trăsăturile de personalitate ale subiecților.

Eșantionul studiului este format dintr-un număr de 72 de persoane, 36 persoane (50%) de sex masculin și 36 persoane (50%) de sex feminin. Vârsta subiecților este cuprinsă între 18 și 55 de ani. Singurul criteriu de selecție a lotului a fost condiția de a se afla într-o relație de cuplu în momentul completării chestionarelor. Examinarea a avut loc în orașele de reședință ale subiecților (Brașov, București, Arad, Timișoara, Iași, Constanța și Deva).

Instrumente folosite

1. Chestionarul nonverbal de personalitate (NPQ) este un instrument de 136 de itemi, care a fost construit pentru a măsura un număr de 16 itemi dintre trăsăturile de personalitate descrise de Murray (1936) în teoria sa sistemică dedicată nevoilor umane.

La fel ca și celelalte chestionare de auto-evaluare, NPQ se bazează pe disponibilitatea spre auto-descriere și spre auto-dezvăluire a subiectului.

Indicii Alpha Cronbach de consistență internă, calculați pentru eșantionul normativ românesc de $N = 1800$ de subiecți ($N_1 = 900$ de bărbați și $N_2 = 900$ de femei): nici una dintre cele 17 scale ale NPQ nu are indici alpha de consistență internă mai mici de 0,50.

2. Chestionarul de acceptare necondiționată a propriei persoane (*Unconditional Self Acceptance Questionnaire - USAQ*) cuprinde 20 de itemi care măsoară acceptarea necondiționată a propriei persoane. Acesta a fost conceput în 2001, de către Chamberlain și Haaga și se bazează pe teoria lui Albert Ellis asupra acceptării necondiționate, itemii reflectând diferitele aspecte ale acestui concept multifacțat, central teoriei rațional-emoțive și comportamentale.

3. Scala de atitudini disfuncționale, DAS, forma A (*Dysfunctional Attitudes Scale, Form A*, Weissman, 1979, Weissman și Beck, 1978) este un instrument care permite evaluarea atitudinilor ce pot constitui o predispoziție pentru instalarea depresiei. Cei 40 de itemi ai scalei sunt formulați ca afirmații care stau, în general, la baza gândirii idiosincratice tipic depresive. Răspunsul la fiecare item oferă informații referitoare la atitudinile disfuncționale ale persoanei, care funcționează ca scheme prin intermediul cărora persoana își construiește realitatea (Weissman și Beck, 1978).

Fidelitatea DAS-A a fost estimată prin calculul coeficientului de consistență internă alfa Cronbach. Eșantionul utilizat a fost de 682 subiecți, valoarea alfa obținută fiind de 0,86. Această valoare indică o consistență internă bună, ceea ce exprimă faptul că itemii testului evaluează același construct descris de Beck (1976) – atitudinile disfuncționale asociate cu depresia.

În concluzie, datele disponibile până în acest moment sugerează că varianta în limba română a DAS-A are proprietăți psihometrice bune, asemănătoare variantei originale, în limba engleză.

4. Inventarul BASIS-A (*Basic Adlerian Scales for Interpersonal Succes – Adult Form*) oferă o explicație a funcționării psihologice curente a adulților bazată pe amintirile timpurii ale copilăriei. Scopul chestionarului este de a înțelege modul în care credințele unei

persoane, dezvoltate în copilăria timpurie, contribuind la formarea strategiilor de rezolvare a problemelor și la funcționarea acestora în domeniul social, profesional și al relațiilor intime.

Instrumentul se bazează pe conceptul că pe măsură ce copilul crește, dezvoltă un plan unic pentru a-și crea un sens de apartenență la lume. Acest plan, sau **stil relațional**, este dezvoltat în contextul primului grup social din existența noastră, familia, și rămâne relativ stabil de-a lungul vieții.

În 1993, după mai bine de douăzeci de ani de cercetare, Wheeler, Kern, & Curlette au introdus acest instrument de evaluare adlerian.

BASIS–A măsoară cinci dimensiuni majore sau **stiluri relaționale**.

Instrumentul a fost dezvoltat și aplicat de mai bine de 24 de ani. De-a lungul acestei perioade au fost efectuate studii de validitate cu alte scale, cum ar fi MMPI, 16PF, Myers-Briggs Type Indicator, MCMI-II, SASSI-2, SCL-90-R, BassLeadership Questionnaire, Dyadic Adjustment Scale, Inventarul de depresie Beck și Inventarul Resurselor de coping la stres.

Limitele cercetării

Limitele studiului nostru constau în eșantionul relativ restrâns, astfel că există rezerve în ceea ce privește generalizarea datelor. Un alt aspect al limitării este dat de numărul probelor aplicate. Este posibil ca prin aplicarea unor probe suplimentare care să evalueze și alți factori (satisfacția maritală, situația materială și socioprofesională percepută, calitatea relației actuale cu familia de origine etc.) să poată fi identificate și alte influențe implicate în alegerea partenerului de cuplu.

Sinteza rezultatelor cercetării.

Prezentăm sintetic rezultatele pentru fiecare ipoteză în parte.

Prima etapă a analizei datelor a constat în construirea bazei de date și calcularea scorurilor pentru dimensiunile scalelor NPQ, NPQ – FF, USAQ, DAS și Basis - A.

În vederea prelucrării statistice a datelor obținute în studiu am utilizat pachetul statistic SPSS 14.0 .

Rezultatele analizelor pe cele 17 scale ale NPQ sunt prezentate detaliat în cadrul tezei însă din rațiuni de sintetizare și reprezentativitate prezentăm rezultatele raportate la cei cinci factori prezentați mai sus.

Ipoteza generală 1. Se prezumă că alegerea partenerului de cuplu este influențată major de modul în care o persoană și-a perceput proprii părinți, în perioada copilăriei.

În scopul de a evidenția influența pe care o au trăsăturile de personalitate ale părinților asupra subiecților, respectiv influența mamei supra subiecților, am recurs la procesarea statistică a celor cinci mari factori generali de personalitate cuprinși în modelul Big Five ai personalității umane, concretizați în următoarele dimensiuni: Extraversie, Agreabilitate, Conștiinciozitate, Nevrotism și Deschidere către experiență. Ca procedeu am folosit regresia multiliniară, metoda *stepwise*, iar rezultatele sunt prezentate separat pentru cele două sexe, masculin și feminin.

Astfel, modelele de regresie alese demonstrează că există diferențe semnificative statistic între estimările oferite de ecuațiile de regresie efectuate asupra variabilelor implicate (cei cinci factori de personalitate subiecților de sex masculin și cei cinci factori de personalitate ai mamei) în comparație cu estimările bazate pe valorile mediei. Astfel, pentru **sexul masculin**, la analiza de varianță ANOVA coeficientul F este semnificativ statistic în cazul modelelor alese de regresie, după cum se observă în Tabelul 5.1.

Procentajul din dispersia variabilei criteriu (în acest caz cele cinci dimensiuni de personalitate ale subiectului de sex masculin) explicat prin modul de evoluție al predictorilor (cele cinci dimensiuni de personalitate ale mamei) este dat de coeficientul de determinare multiplă R^2 . Valorile coeficientului de determinare multiplă R^2 pentru ecuațiile de regresie efectuate sunt redată în Tabelul 5.2.

Tabel 5.1. Valorile coeficientului F și pragurile de semnificație ale modelelor

Mama/sex Masculin	F	P
Nevrotism	181,321	0,000
Extraversie	34,035	0,000
Deschidere către experiență	11,170	0,000
Agreabilitate	28,273	0,000
Conștiinciozitate	--	--

Tabel 5.2. Valorile coeficientului R și R^2

Mama/sex Masculin	R	R^2
Nevrotism	0,979	0,959
Extraversie	0,821	0,673
Deschidere către experiență	0,635	0,404
Agreabilitate	0,852	0,726
Conștiinciozitate	--	--

Tabel 5.3. Valorile coeficienților de regresie și t pentru cei 5 factori

Mama/sex M	B	Abatere standard	Beta	t	p
NEVROTISM					
Nevrotism	1,238	0,053	1,216	23,501	0,000
Extraversie	-0,526	0,062	-0,626	-8,435	0,000
Deschidere către experiență	0,278	0,050	0,446	5,527	0,000
Conștiinciozitate	-0,231	0,062	-0,303	-3,731	0,001
EXTRAVERSIE					
Nevrotism	1,065	0,166	0,652	6,412	0,000
Extraversie	0,380	0,102	0,379	3,728	0,001
DESCHIDERE CĂTRE EXPERIENȚĂ					
Nevrotism	0,826	0,249	0,447	3,322	0,002
Conștiinciozitate	0,602	0,187	0,434	3,223	0,003
AGREABILITATE					
Agreabilitate	0,494	0,137	0,470	3,599	0,001
Deschidere către experiență	-0,212	0,059	-0,349	-3,598	0,001
Conștiinciozitate	-0,266	0,126	-0,269	-2,104	0,043
CONȘTIINCIOZITATE					
	-	-	-	-	-

Pentru fiecare dintre cele cinci dimensiuni ale personalității subiectului de sex masculin în parte am notat în Tabelul 5.3. valorile coeficientului de regresie, abaterea standard, coeficientul standardizat beta, valorile testului t și pragul de semnificație obținute în urma calculării ecuațiilor de regresie cu fiecare dintre cei cinci factori de personalitate ai mamei.

Se observă deci că Nevrotismul la bărbați este influențat în sens **pozitiv** de Nevrotism și Deschidere către experiență și **negativ** de Extraversie și Conștiinciozitate. Extraversia este determinată în sens pozitiv de Nevrotism și Extraversia mamei, Deschiderea către experiență are ca factori de determinare pozitivi dimensiunile Nevrotism și Conștiinciozitate ale mamei. Dimensiunea Agreabilitate este determinată pozitiv de caracteristica mamei Agreabilitate și în sens negativ de Deschidere către experiență și Conștiinciozitate. Pentru dimensiunea Conștiinciozitate a subiectului de sex masculin nu avem factori de influență dimensiunile de personalitate ale mamei.

În tabelul alăturat am realizat o localizare a gradului de influență al celor cinci factori de personalitate ai mamei asupra subiecților de sex masculin. Am așezat pe orizontală cei cinci factori de personalitate ai mamei iar pe verticală caracteristicile de personalitate ale subiectului. Sensul influenței este

M	Nev	Ext	Des	Agr	Con
Nev	1	4	2		3
Ext	1	2			
Des	1				2
Agr			3	1	2
Con					

dat de culorile din tabel, astfel, pentru influență semnificativă pozitivă avem culoarea orange, pentru influență semnificativă negativă avem culoarea galbenă, iar culoarea gri semnifică lipsa influenței. Datorită coeficienților standardizați beta am realizat și o ierarhizare a predictorilor prin comparare directă. Ordinea importanței este dată de cifrele înscrise în căsuțe, pornind de la 1, cea mai importantă dintre predictorii aleși și, prin urmare, având cea mai mare influență asupra criteriului.

Astfel putem concluziona că nevrotismul mamei poate influența nevrotismul, extraversia și deschiderea spre experiență a băieților. Un nevrotism ridicat al mamei și o extraversie redusă cuplată cu o conștiinciozitate mică poate dezvolta nevrotismul la băieți. O agreabilitate crescută a mamei și o deschidere spre experiență redusă influențează major dezvoltarea agreabilității la băieți.

Prezentăm în continuare rezultatele celorlalte analize conforme cu testarea ipotezei 1 însă vom recurge la sintetizarea acestora. Astfel că vom reda rezultatele la această ipoteză fără a mai prezenta și tabelele ce le susțin.

Pentru următoarele analize realizate prin testarea ipotezei 1 am obținut următoarele rezultate :

Pentru modelele de regresie efectuate cu scopul de a afla influența celor cinci mari factori de personalitate ai mamei asupra subiecților de **sex feminin** am obținut valori semnificative ale coeficienților. Putem spune că fetele care și-au perceput mamele ca având un Nevrotism ridicat au dezvoltat la rândul lor, ca trăsături, Nevrotismul, Extraversia dar și Agreabilitatea. Agreabilitatea este influențată de Nevrotismul mamei dar cuplat cu o Extraversie scăzută pe când Nevrotismul fetelor este influențat de Nevrotismul mamei cuplat de data aceasta cu o extraversie foarte crescută. Am putea spune că Extraversia scăzută sau crescută a mamei este cea responsabilă de influențarea Nevrotismului sau agreabilității la fete. O conștiinciozitate mare percepută la mamă influențează dezvoltarea Conștiinciozității la fete.

În ceea ce privește influența celor cinci mari factori de personalitate ai tatălui asupra subiecților de **sex masculin** rezultă că băieții care și-au perceput tații cu o prezență a trăsăturii Nevrotism ridicată prezintă și ei una pe măsură. Dezvoltarea acesteia este influențată și de prezența asocierii Nevrotismului tatălui cu o altă trăsătură și anume Conștiinciozitatea. Aceasta din urmă este cea mai influentă trăsătură a tatălui pentru aproape toate trăsăturile băieților excepție făcând Agreabilitatea, acesta fiind influențată pozitiv la băieți de către o percepție a dimensiunii Nevrotice diminuate.

În ceea ce privește influența celor cinci mari factori de personalitate ai tatălui asupra personalității subiecților de **sex feminin** putem afirma că fetele care și-au perceput tatăl având

ca trăsătură principală Nevrotismul pot dezvolta trăsături de personalitate nevrotice, extreme și pot fi mai deschise spre experiență. Cele care și-au perceput tații ca fiind nonnevrotici și agreabili pot dezvolta ca trăsătură Agreabilitatea. Fetele care și-au perceput tatăl ce are dezvoltată conștiințiozitatea ca trăsătură, dar fără deschidere spre experiență, sunt conștiințioase.

Pentru o imagine de ansamblu a rezultatelor obținute în urma testării ipotezei 1 am sintetizat și sub formă de tabele influențele parentale în alegerea partenerului de cuplu pentru o imagine holistă.

COMPARAȚII INTRE PARTENERUL ACTUAL ȘI CEL IDEAL

Alegerea partenerii <u>actuale</u> în funcție de percepția băiatului față de propria mamă						Alegerea partenerii <u>ideale</u> în funcție de percepția băiatului față de propria mamă					
M	Nev	Ext	Des	Agr	Con	M	Nev	Ext	Des	Agr	Con
Nev	1	2				Nev	1			3	2
Ext	1		2			Ext	3	2	1		
Des		2	3		1	Des		2		3	1
Agr	2	4		1	3	Agr	4	1	5	3	2
Con	2				1	Con					
Alegerea partenerului <u>actual</u> în funcție de percepția fetei față de propria mamă						Alegerea partenerului <u>ideal</u> în funcție de percepția fetei față de propria mamă					
F	Nev	Ext	Des	Agr	Con	F	Nev	Ext	Des	Agr	Con
Nev	1	2			3	Nev	2	1			
Ext	1					Ext	1			2	
Des		2		1		Des					
Agr			2	1		Agr	1		2		
Con		1		2	3	Con	2			1	
Alegerea partenerii <u>actuale</u> în funcție de percepția băiatului față de propriul tată						Alegerea partenerii <u>ideale</u> în funcție de percepția băiatului față de propriul tată					
M	Nev	Ext	Des	Agr	Con	M	Nev	Ext	Des	Agr	Con
Nev	1				2	Nev	1	3	4		2
Ext	1		2			Ext	4	3	1	5	2
Des		3	2	4	1	Des		4	1	3	2
Agr	1	2	2			Agr	4	2	5	3	1
Con					1	Con	2		3	4	1

Alegerea partenerului <u>actual</u> în funcție de percepția fetei față de propriul tată						Alegerea partenerului <u>ideal</u> în funcție de percepția fetei față de propriul tată					
F	Nev	Ext	Des	Agr	Con	F	Nev	Ext	Des	Agr	Con
Nev	1	2				Nev	1	4		3	2
Ext						Ext	1				
Des		2			1	Des					
Agr		3		2	1	Agr	4	2	5	1	3
Con		2	1			Con		1	4	3	2

Tabelele de mai sus reprezintă o formă sintetică de a exprima influențele parentale pe fiecare dimensiune a personalității.

Tot pentru o imagine holistă a influenței parentale prezentăm rezultatele factorilor ce influențează cel mai mult alegerea în cuplu. Cu 1 este notat cea mai mare influență iar cu 5 cea mai mică. Dimensiunile notate cu roșu sunt cele mai influente dar la nivelul personalității în întregul ei și nu pe factori separați cum am prezentat mai sus.

INFLUENȚE GENERALE PARTENER ACTUAL

Mama-bărbați Big Five

Σ beta	Dimensiuni	Loc
2,052	Nevrotism	1
1,713	Conștiințiozitate	2
1,697	Extraversie	3
0,643	Deschidere către experiență	4
0,591	Agreabilitate	5

INFLUENȚE GENERALE PARTENER IDEAL

Mama-bărbați Big Five

Σ beta	Dimensiuni	Loc
1.745	Agreabilitate	1
1.737	Deschidere către experiență	2
1.713	Extraversie	3
1.689	Conștiințiozitate	4
1.2	Nevrotism	5

Mama-femei Big Five

Σ beta	Dimensiuni	Loc
2,149	Agreabilitate	1
1,7	Extraversie	2
0,857	Nevrotism	3
0,617	Conștiințiozitate	4
0,378	Deschidere către experiență	5

Mama-femei Big Five

Σ beta	Dimensiuni	Loc
1.392	Nevrotism	1
0.797	Agreabilitate	2
0.603	Extraversie	3
0.295	Deschidere către experiență	4
0	Conștiințiozitate	5

Mama-influență generală Big Five

Σ beta	Dimensiuni	Loc
3,397	Extraversie	1
2,909	Nevrotism	2
2,74	Agreabilitate	3
2,33	Conștiințiozitate	4
1,021	Deschidere către experiență	5

Mama-influență generală Big Five

Σ beta	Dimensiuni	Loc
2.592	Nevrotism	1
2.542	Agreabilitate	2
2.316	Extraversie	3
2.032	Deschidere către experiență	4
1.689	Conștiințiozitate	5

Tata-bărbați Big Five

Σ beta	Dimensiuni	Loc
2,022	Nevrotism	1
1,534	Conștiințiozitate	2
0,959	Deschidere către experiență	3
0,649	Agreabilitate	4
0,555	Extraversie	5

Tata-bărbați Big Five

Σ beta	Dimensiuni	Loc
2.906	Conștiințiozitate	1
2.875	Deschidere către experiență	2
2.641	Agreabilitate	3
2.399	Nevrotism	4
1.538	Extraversie	5

Tata-femei Big Five

Σ beta	Dimensiuni	Loc
1,456	Extraversie	1
1,178	Conștiințiozitate	2
0,791	Nevrotism	3
0,577	Deschidere către experiență	4
0,274	Agreabilitate	5

Tata-femei Big Five

Σ beta	Dimensiuni	Loc
1.945	Nevrotism	1
1.602	Extraversie	2
1.375	Deschidere către experiență	3
1.348	Agreabilitate	4
1.23	Conștiințiozitate	5

Tata-influență generală Big Five

Σ beta	Dimensiuni	Loc
3,236	Extraversie	1
2,63	Conștiințiozitate	2
2,169	Nevrotism	3
1,745	Deschidere către experiență	4
0,919	Agreabilitate	5

Tata-influență generală Big Five

Σ beta	Dimensiuni	Loc
4.344	Nevrotism	1
4.25	Deschidere către experiență	2
4.136	Conștiințiozitate	3
3.989	Agreabilitate	4
3.14	Extraversie	5

Ipoteza generală 2. Se prezumă că stilul relațional de viață dezvoltat cu precădere în perioada copilăriei este influențat de pattern-ul familial, astfel orientând alegerea în cuplu

Ipoteza generală 2 testează asocierea dintre dimensiunile „Sentiment de comuniune socială - prosocial”, „Acord – conformare”, „A lua conducerea - lider”, „Dorința de recunoaștere - aprobare” și „A fi în gardă - precauție”, dimensiuni măsurate cu chestionarul BASIS-A pe eșantionul cercetat, și dimensiunile personalității Reușită, Afiliere, Agresiune, Autonomie, Dominanță, Rezistență, Exhibiție, Căutarea aventurii, Impulsivitate, Altruism, Ordine, Joacă, Sensorialitate, Recunoaștere socială, Nevoia de ajutorare și Înțelegere, măsurate cu ajutorul chestionarului de personalitate NPQ. Totodată a fost cercetată și asocierea dimensiunilor BASIS-A cu cei cinci mari factori de personalitate măsurați cu ajutorul chestionarului NPQ – FF: Extraversia, Agreabilitatea, Conștiinciozitatea, Nevrotismul și Deschiderea spre experiență, factori corespondenți modelului Big Five în studiul personalității.

Pentru realizarea prelucrărilor statistice am folosit corelațiile neparametrice, calculând indicii de corelație Spearman, pentru că distribuțiile sunt asimetrice iar abaterile standard sunt diferite.

Menționăm că redăm mai jos sinteza unor rezultate ale cercetării prin intermediul analizelor pe cei cinci factori NPQ. Aceștia conțin, dat fiind conceperea chestionarului, și anumite elemente din cele 17 scale prezentate mai sus. În cadrul tezei sunt prezentate în amănunt și aceste analize luate separate.

Ipoteza specifică 2.a. Se prezumă că există o relație de asociere între stilul relațional al unei persoane dezvoltat în copilăria timpurie în cadrul familiei și trăsăturile acesteia de personalitate.

În cadrul acestei ipoteze specifice dimensiunile BASIS-A ale subiecților au fost puse în relație cu ei cinci mari factori de personalitate ai subiecților: Extraversia, Agreabilitatea, Conștiinciozitatea, Nevrotismul și Deschiderea spre experiență.

Redăm mai jos sinteza unor rezultate obținute din analiza relația dintre BASIS-A și cei cinci factori NPQ – FF (Big Five).

Sentimentul de comuniune socială – prosocial corelează pozitiv cu Conștiinciozitatea, având coeficientul $r = 0,419$ la un prag $p = 0,000$.

Dimensiunea A lua conducerea – lider corelează semnificativ cu toți factorii de personalitate ai modelului Big Five.

Sentimentul de comuniune socială – prosocial corelează pozitiv cu Conștiinciozitatea, având coeficientul $r = 0,521$ la un prag $p = 0,001$.

Dimensiunea A lua conducerea – lider corelează semnificativ cu toți factorii de personalitate ai modelului Big Five.

În continuare cei cinci mari factori ai personalității corespondenți modelului Big Five în studiul personalității au fost puși în relație cu dimensiunile măsurate prin chestionarul BASIS-A pentru **sexul feminin**.

Pentru dimensiunea Sentiment de comuniune socială – prosocial nu există corelații semnificative cu cei cinci factori de personalitate ai subiecților de sex feminin.

Dimensiunea A lua conducerea – lider prezintă o corelație în sens negativ cu factorul Agreabilitate, având $r = 0,375$ și $p = 0,024$.

Dimensiunea Dorința de recunoaștere – aprobare corelează pozitiv cu Agreabilitatea, având coeficientul de corelație $r = 0,460$ și pragul $p = 0,005$.

Pentru A fi în gardă – precauție se semnalează o corelație semnificativă cu factorul Agreabilitate, cu un $r = -0,357$ și $p = 0,033$, corelație în sens negativ.

Ipoteza specifică 2.b. Se prezumă că există o relație de asociere între stilul relațional de viață al unei persoane și modul cum aceasta și-a perceput părinții în perioada copilăriei

În cadrul acestei ipoteze specifice dimensiunile BASIS-A ale subiecților au fost puse în relație cu cei cinci mari factori de personalitate Extraversia, Agreabilitatea, Conștiinciozitatea, Nevrotismul și Deschiderea spre experiență percepuți de către subiecți la **mamă**.

Avem așadar o corelație semnificativă statistic a dimensiunii Sentiment de comuniune socială – prosocial cu factorul Nevrotism perceput la mamă. Coeficientul de corelație Spearman $r = 0,260$ și pragul $p = 0,027$.

A lua conducerea – lider se află în relație de asociere cu fiecare dintre cei cinci mari factori de personalitate percepuți la mamă, cu observația că sensul corelației cu factorul Agreabilitate este negativă.

Factorul Nevrotism corelează pozitiv cu dimensiunea A fi în gardă - precauție, având coeficientul de corelație $r = 0,393$ și pragul $p = 0,001$, iar factorul Agreabilitate corelează negativ, cu un coeficient $r = -0,326$ și un prag $p = 0,005$.

Rezultatele prelucrărilor efectuate separat pentru sexul masculin și feminin

Rezultatele prelucrărilor statistice pentru **sexul masculin**:

- corelație semnificativă statistic a dimensiunii Sentiment de comuniune socială – prosocial cu factorul Deschidere către experiență perceput la mamă. Coeficientul de corelație Spearman $r = 0,626$ și pragul $p = 0,000$.

- a lua conducerea – lider se află în relație de asociere cu fiecare dintre cei cinci mari factori de personalitate percepuți la mamă, cu observația că sensul corelației cu factorul Agreabilitate este negativă.

- dorința de recunoaștere – aprobare prezintă corelații semnificative statistic cu factorul Conștinciozitate dintre cei cinci mari factori de personalitate ai mamei, $r = 0,467$ și $p = 0,004$.

- pentru dimensiunea A fi în gardă – precauție există o corelație semnificativă ca factorul Nevrotism, $r = 0,357$ și $p = 0,033$.

Rezultatele prelucrărilor statistice pentru sexul feminin:

- dimensiunea Acord – conformare prezintă o corelație pozitivă cu unul din cei cinci mari factori ai personalității percepute la mamă, Agreabilitatea, cu coeficientul $r = 0,373$ și pragul $p = 0,025$.

- factorul Nevrotism corelează pozitiv cu dimensiunea A fi în gardă - precauție, având coeficientul de corelație $r = 0,337$ și pragul $p = 0,044$, iar factorul Agreabilitate corelează negativ, cu un coeficient $r = -0,483$ și un prag $p = 0,003$.

În continuare cei cinci mari factori ai personalității percepuți la **tată** au fost puși în relație cu dimensiunile măsurate prin chestionarul BASIS-A.

Avem așadar o corelație semnificativă statistic a dimensiunii Sentiment de comuniune socială – prosocial cu factorul Deschidere spre experiență al personalității tatălui, cu un coeficient $r = -0,245$ și un prag $p = 0,038$, corelație negativă.

Factorul de personalitate Extraversie perceput la tată prezintă o corelație negativă, semnificativă statistic cu dimensiunea Dorința de recunoaștere – aprobare, având $r = -0,248$ și $p = 0,036$.

Dimensiunea A fi în gardă – precauție corelează pozitiv cu factorul Nevrotism dintre cei cinci mari factori de personalitate ai tatălui, având $r = 0,324$ și $p = 0,005$ și corelează negativ cu factorul Agreabilitate, având $r = -0,556$ și $p = 0,000$.

Rezultatele prelucrărilor efectuate separat pentru sexul masculin și feminin

Rezultatele prelucrărilor statistice pentru sexul masculin:

- o corelație semnificativă statistic a dimensiunii Sentiment de comuniune socială – prosocial cu factorul Deschidere spre experiență al personalității tatălui, cu un coeficient $r = -0,544$ și un prag $p = 0,001$ și Extraversia tatălui, $r = -0,471$ și un prag $p = 0,004$, corelații negative.

- dimensiunea A fi în gardă – precauție corelează pozitiv cu factorul Nevrotism dintre cei cinci mari factori de personalitate ai tatălui, având $r = 0,626$ și $p = 0,000$ și corelează negativ cu factorul Agreabilitate, având $r = -0,611$ și $p = 0,000$.

Rezultatele prelucrărilor statistice pentru sexul feminin:

- se constată o corelație semnificativă statistic a dimensiunii Sentiment de comuniune socială – prosocial cu factorul Agreabilitate al personalității tatălui, cu un coeficient $r = 0,504$ și un prag $p = 0,002$, corelație pozitivă.

- la dimensiunea A lua conducerea – lider s-a observat o corelație semnificativă, negativă, cu factorul de personalitate a tatălui Agreabilitate, având $r = -0,335$ și $p = 0,046$.

- dimensiunea A fi în gardă – precauție corelează negativ cu factorul Agreabilitate, având $r = -0,576$ și $p = 0,000$.

Ipoteza specifică 2.c. Se prezumă că există o relație de asociere între stilul relațional și modul în care o persoană își percepe atât partenerul actual de cuplu cât și pe cel ideal

În urma analizei relației dintre cei cinci mari factori de personalitate ai partenerului actual de cuplu și dimensiunile măsurate prin chestionarul BASIS-A s-a obținut următoarele rezultate :

- dimensiunea Sentiment de comuniune socială – prosocial prezintă o corelație semnificativă cu factorul Agreabilitate al partenerului actual de cuplu, cu un coeficient de corelație $r = 0,262$ și $p = 0,026$.

- dimensiunea Acord – conformare corelează semnificativ cu factorul Extraversie a partenerului, având coeficientul de corelație $r = 0,225$ la un prag $p = 0,057$.

- dimensiunea Dorința de recunoaștere – aprobare corelează pozitiv cu factorii Extraversie, având $r = 0,269$ și $p = 0,022$ și Deschidere spre experiență, având $r = 0,428$ și $p = 0,000$.

Rezultatele prelucrărilor efectuate separat pentru sexul masculin și feminin

Rezultatele prelucrărilor statistice pentru sexul masculin:

- dimensiunea Sentiment de comuniune socială – prosocial prezintă o corelație semnificativă cu factorul Agreabilitate a partenerului actual de cuplu, cu un coeficient de corelație $r = 0,337$ și $p = 0,044$.

- dimensiunea A lua conducerea – lider corelează pozitiv cu toți factorii partenerului ideal mai puțin cu Agreabilitatea:

Rezultatele prelucrărilor statistice pentru sexul feminin:

- dimensiunea Sentiment de comuniune socială – prosocial prezintă o corelație semnificativă cu factorul Extraversie a partenerului de cuplu, cu un coeficient de corelație $r = 0,348$ și $p = 0,038$.

- dimensiunea Dorința de recunoaștere – aprobare corelează pozitiv cu factorii Extraversie, având $r = 0,501$ și $p = 0,002$ și Deschidere spre experiență, având $r = 0,394$ și $p = 0,017$.

- dimensiunea Sentiment de comuniune socială – prosocial prezintă o corelație semnificativă, pozitivă, cu factorul Conștiinciozitate al partenerului ideal, cu un coeficient $r = 0,352$ la un prag $p = 0,002$.

Rezultatele prelucrărilor efectuate separat pentru sexul masculin și feminin

Rezultatele prelucrărilor statistice la sexul masculin:

- dimensiunea Sentiment de comuniune socială – prosocial există o corelație semnificativă, pozitivă, cu factorul Conștiinciozitate al partenerului ideal, cu un coeficient $r = 0,344$ la un prag $p = 0,040$.

- a fi în gardă – precauție prezintă corelații semnificative cu factorii partenerului ideal după cum urmează: Nevrotism, $r = 0,407$ și $p = 0,014$, Extraversie, $r = 0,432$ și $p = 0,009$.

Rezultatele prelucrărilor statistice pentru sexul feminin:

- dimensiunea Sentiment de comuniune socială – prosocial prezintă o corelație semnificativă, negativă, cu factorul Nevrotism al partenerului ideal, cu un coeficient $r = -0,362$ la un prag $p = 0,030$.

- a lua conducerea – lider corelează cu factorul Agreabilitate, corelație negativă, având $r = -0,738$ și $p = 0,000$.

- dimensiunea Dorința de recunoaștere – aprobare corelează semnificativ cu factorul Agreabilitate, $r = 0,460$ și $p = 0,005$.

- a fi în gardă – precauție prezintă o corelație semnificativă cu factorul: Extraversie, $r = 0,484$ și $p = 0,003$.

Ipoteza generală 3. Se prezumă că stilul relațional, dezvoltat în copilăria timpurie în cadrul familiei, se manifestă diferit în funcție de sex și de nivelul acceptării necondiționate a propriei persoane.

Ipoteza specifică 3.a. Se prezumă că stilul relațional se manifestă diferit în funcție de sexul persoanei.

Pentru a observa dacă există diferențe pentru caracteristicile de personalitate în funcție de sex în cadrul ipotezei specifice 3.a. am efectuat prelucrări descriptive pentru dimensiunile „Sentiment de comuniune socială - prosocial”, „Acord – conformare”, „A lua conducerea -

lider”, „Dorința de recunoaștere - aprobare” și „A fi în gardă - precauție”, dimensiuni măsurate cu chestionarul BASIS-A.

Există tendințe spre diferențe între cele două medii obținute pentru bărbați ($m = 36,61$) și femei ($m = 35,33$), media obținută de lotul de bărbați fiind mai mare. Se poate spune că sentimentul de comuniune socială la bărbați este mai pronunțat decât la femei. Pentru că distribuțiile sunt asimetrice și avem două eșantioane diferite și o singură variabilă independentă, am testat semnificația statistică cu testul inferențial neparametric U Mann Whitney, obținând valoarea lui $u = 612$ la un prag $p = 0,681$, nesemnificativ statistic.

Dimensiunea Acord – conformare, adoptarea normelor celorlalți, conformarea nu diferă la bărbați față de femei.

Se poate spune că deși există diferențe în ceea ce privesc calitățile de lider, responsabilitatea și organizarea la bărbați față de femei, acest aspect este valabil pentru eșantionul luat în studiu și nu se poate generaliza.

Bărbații au o mai mare nevoie de aprobare din partea celorlalți decât femeile.

Femeile sunt mai precaute și mai atente la mediul social, dar în același timp și mai imprevizibile decât bărbații

Pentru a putea generaliza acest aspect am aplicat testul neparametric U Mann Whitney, ales în baza distribuțiilor asimetrice, a variabilei independente și a celor două eșantioane independente, obținând valoarea lui $u = 536$ la un prag $p = 0,206$, nesemnificativ din punct de vedere statistic.

În concluzie, există diferențe între gradul de precauție la bărbați față de femei, fără însă a fi semnificative statistic.

Ipoteza specifică 3.b. Se prezumă că stilul relațional se manifestă diferit în funcție de sexul persoanei și de acceptarea necondiționată a propriei persoane

Rezultate :

Sentimentul de comuniune socială la bărbații cu acceptare ridicată a propriei persoane este mai pronunțat decât la cei cu acceptare mai scăzută, de asemenea, și femeile cu acceptare ridicată a propriei persoane au un pronunțat sentiment prosocial în comparație cu femeile cu acceptare scăzută a propriei persoane.

În ceea ce privește comparația pe grupuri de acceptare, loturile de bărbați, atât cei cu acceptare scăzută cât și cei cu acceptare ridicată a propriei persoane, prezintă un sentiment de comuniune socială mai accentuat decât femeile, atât cele din grupul cu acceptare scăzută a propriei persoane cât și cele din grupul cu acceptare ridicată a propriei persoane.

Bărbații cu un nivel scăzut de acceptare a propriei persoane prezintă un grad de conformare mai mare ($m = 20,33$) decât bărbații cu un nivel mai ridicat al acceptării necondiționate a propriei persoane ($m = 20,00$), iar la loturile de femei, lucrurile stau invers, în sensul că femeile cu un nivel mai scăzut de acceptare necondiționată a propriei persoane relevă un grad mai mic de acord și adoptare a regulilor ($m = 20,20$), în comparație cu lotul de femei cu un nivel mai ridicat al acceptării necondiționate a propriei persoane ($m = 20,25$).

În ceea ce privește comparația pe nivelele de acceptare a grupurilor, bărbații cu acceptare mai scăzută a propriei persoane sunt mai motivați de reguli, de rutină ($m = 20,33$) față de femeile cu acceptare necondiționată scăzută a propriei persoane ($m = 20,20$), iar în cazul grupurilor cu acceptare ridicată, bărbații cu acceptare ridicată a propriei persoane sunt mai intoleranți la reguli, mai rebeli ($m = 20,00$) iar femeile cu un nivel ridicat al acceptării propriei persoane sunt mai, iertătoare, displăcându-le conflictul ($m = 20,25$).

Comparația pe nivelurile de acceptare, între bărbații și femeile cu acceptare scăzută și cei cu acceptare ridicată se prezintă diferit, bărbații cu acceptare scăzută fiind cei care au caracteristici de lider, de organizare ($m = 22,11$), mai mult decât femeile cu acceptare necondiționată a propriei persoane scăzută ($m = 19,50$).

Concluziile privind diferențele de medii pentru dimensiunea Dorința de recunoaștere – aprobare pot fi formulate astfel: bărbații cu acceptare necondiționată a propriei persoane mai scăzută sunt mai preocupați de așteptările celorlalți, importanța succesului și a aprobării celorlalți fiind mai mare decât la bărbații cu acceptare necondiționată a propriei persoane ridicată. Aceași situație se prezintă și la femei, unde cele cu acceptare mai ridicată nu caută aprobare și acceptare socială față de cele cu acceptare necondiționată a propriei persoane mai ridicată. Persoanele de sex masculin sunt mai orientate spre gândirea, respectul și aprobarea celor din jur decât femeile, indiferent de nivelul de acceptare necondiționată a propriei persoane pe care îl prezintă, ridicat sau scăzut.

Dimensiunea A fi în gardă – precauția se manifestă mai accentuat la bărbații cu acceptarea necondiționată a propriei persoane mai ridicată decât la cei cu acceptare mai scăzută, de asemenea, trăsătura precauție este mai evidentă la femeile cu acceptare necondiționată a propriei persoane mai ridicată decât la grupul cu acceptare mai scăzută.

Ipoteza generală 4. Se prezumă că există o relație de tip cauză-efect între modul în care o persoană și-a perceput proprii părinți și modul în care aceasta se acceptă pe sine.

Pentru a testa această ipoteză eșantionul de subiecți a fost împărțit în două grupe în funcție de nivelul de acceptare a propriei persoane: grupul cu nivel de acceptare necondiționată a propriei persoane scăzut, format din 38 de subiecți și grupul cu nivel de

acceptare necondiționată a propriei persoane ridicat, format din 34 de persoane. Nivelul de acceptare a fost măsurat cu chestionarul USAQ, scală de evaluare a comportamentelor, pornind de la un eșantion de comportamente concrete în situații concrete, bazat pe conceptul de acceptare necondiționată a propriei persoane, central teoriei rațional-emotive și comportamentale.

În funcție de cele două grupuri am făcut comparații pentru cinci mari factori de personalitate reliefăți de către subiecți la proprii părinți, conform chestionarului NPQ – FF: Extraversia, Agreabilitatea, Conștiinciozitatea, Nevrotismul și Deschiderea spre experiență, factori corespondenți modelului Big Five în studiul personalității.

Ipoteza specifică 4.a. Se prezumă că există o relație de tip cauză-efect între modul în care o persoană și-a perceput mama și modul în care aceasta se acceptă pe sine persoanele cu autoacceptare necondiționată mai scăzută și-au perceput mama ca fiind mai puțin Nevrotică.

Pentru a putea generaliza rezultatele am aplicat testul inferențial neparametric U-Mann Whitney, test preferat pentru eșantioane independente și distribuții asimetrice.

Cu alte cuvinte, persoanele cu acceptare necondiționată a propriei persoane scăzută și-au perceput mama cu o deschidere spre experiență semnificativ mai mare decât persoanele cu acceptare necondiționată a propriei persoane ridicată.

Există și la această categorie de subiecți tendințe spre diferențe, astfel, mama bărbaților cu acceptare necondiționată a propriei persoane scăzută a fost percepută mai Nevrotică, mai deschisă spre experiențe și mai conștiincioasă decât mama bărbaților cu o acceptare necondiționată a propriei persoane mai ridicată. Aceștia și-au perceput mama mai extraversă și mai agreabilă decât bărbații cu acceptare necondiționată a propriei persoane scăzută.

Rezultatele testului U-Mann Whitney (Tabelul 5.279.) demonstrează că aceste diferențe sunt semnificative statistic numai în ce privește dimensiunea Deschidere spre experiență, cu alte cuvinte bărbații care au o acceptare scăzută a propriei persoane și-au perceput mama cu o deschidere spre experiență semnificativ mai ridicată decât bărbații cu acceptare necondiționată a propriei persoane ridicată.

Ipoteza specifică 4.b. Se prezumă că există o relație de tip cauză-efect între modul în care o persoană și-a perceput tatăl și modul în care aceasta se acceptă pe sine

În cadrul acestei ipoteze s-a ajuns la următoarele concluzii:

Bărbații care au o acceptare scăzută a propriei persoane și-au perceput tatăl semnificativ mai agreabil decât bărbații cu acceptare necondiționată a propriei persoane ridicată.

Femeile cu o acceptare necondiționată a propriei persoane ridicată și-au perceput tatăl ca fiind semnificativ mai agreabil decât femeile cu acceptare necondiționată a propriei persoane scăzută.

Ipoteza generală 5. Se prezumă că există o relație de tip cauză-efect între modul în care o persoană și-a perceput proprii părinți și tendința acesteia spre depresie.

La analiza inferențială, testul Anova unifactorial nu relevă diferențe semnificative

Ipoteza generală 6. Se prezumă că în alegerea partenerului de viață persoanele sunt influențate de anumite trăsături proprii de personalitate.

Ipoteza specifică 6.a. Se prezumă că atât în alegerea partenerului actual de cuplu dar mai ales în alegerea partenerului ideal persoanele sunt influențate de anumite trăsături proprii de personalitate.

În cadrul acestei ipoteze s-a ajuns la următoarele concluzii:

Bărbații aleg partenerii actuale de cuplu cu trăsături similare. Cel puțin așa le percep. Comparativ cu femeile, aceștia aleg atât partenerii actuali de cuplu dar și pe cei ideali asemănători lor ; la femei similaritate există doar la partenerul ideal.

Există o legătură foarte slabă între alegerea partenerului actual de cuplu și trăsăturile de personalitate ale femeilor. Numai pe dimensiunea nevrotism există o similitudine directă adică femeile cu un grad mare de nevrotism au ales un partener de cuplu cu grad asemănător de nevrotism. Introvertele au ales bărbații cu un grad crescut de conștiințiozitate. În rest nu există asemănări percepute ale femeilor în raport cu partenerii lor de cuplu actuali.

Bărbații își doresc un partener care să aibă trăsături de personalitate similare cu ale lor. Partenerii conștiințioși sunt doriți de bărbații conștiințioși dar în același timp sunt și introverți și neagreabili. Bărbații cu un grad crescut de agreabilitate și extraversie își doresc persoane agreabile. În rest bărbații cu un nevrotism ridicat își doresc parteneri cu un nevrotism ridicat. Aceeași situație există la extraversie și deschidere spre experiență.

Femeile aleg partenerul ideal de cuplu cu trăsături similare de personalitate. Această similaritate este mai pronunțată la acestea decât la bărbați.

Concluzii

Modul în care un subiect a perceput relația pe care a avut-o cu propriii părinți în copilărie, pe de o parte și relația de cuplu a părinților, pe de altă parte, influențează major raportarea acestuia la partenerul de cuplu prin prisma atitudinilor și comportamentelor oferite, dar mai ales așteptate.

Considerăm că prin intermediul demersului nostru teoretic și experimental am atins obiectivele pe care ni le-am propus confirmând astfel și prezumțiile din cadrul ipotezelor formulate. Rezultatele obținute demonstrează faptul că rolul pe care îl are pattern-ul familial în alegerea partenerului de cuplu este hotărâtor iar acesta poate fi identificat prin evaluarea percepției pe care au avut-o partenerii față de propriul sistem relațional de familie în perioada copilăriei.

Din rezultatele obținute prin testarea ipotezei 1 privind influențele parentale în alegerea partenerului de cuplu actual și ideal, desprindem faptul că există o diferență semnificativă între influența parentală față de partenerul actual și influența parentală față de partenerul ideal. Concluzionăm astfel că pattern-urile familiale influențează mult mai mult alegerea partenerului de cuplu ideal decât pe cel actual. În alegerea partenerului actual participă, pe lângă influențele parentale și influențe ce țin de factori socio-economici.

O diferență semnificativă se poate observa la influența mamei în alegerea partenerului de cuplu al bărbaților. Astfel că dimensiunea Nevrotism a mamei are cea mai mare influență în alegerea partenerului actual și cea mai mică în alegerea partenerului ideal pe când agreabilitatea mamei influențează cel mai mult alegerea partenerului ideal și cel mai puțin alegerea partenerului actual.

În cazul influenței materne privind alegerea partenerului de cuplu actual sau ideal al femeii diferențele sunt mai puțin evidente.

În ceea ce privește influența maternă la ambele sexe luate împreună, se poate observa că nevrotismul matern este cel mai influent în alegerea partenerului de cuplu ideal. Se mai poate constata că atât nevrotismul cât și agreabilitatea ocupă influența cea mai mare la ambele alegeri.

Influența tatălui privind alegerea partenerului actual și cel ideal la bărbați este diferită pe dimensiunea nevrotism. Dacă această dimensiune are cea mai mare pondere în alegerea partenerului actual, observăm ca aceasta are o influență foarte redusă în alegerea partenerului ideal. Influența celorlalte dimensiuni sunt oarecum echilibrate ca similaritate de influență la partenerul actual și ideal.

Alegerea partenerului la femei privind influența tatălui este următoarea: Nevrotismul tatălui reprezintă cea mai mare influență în alegerea partenerului ideal și o poziție medie ca influență în alegerea partenerului actual. Agreabilitatea tatălui influențează foarte puțin alegerea partenerului atât cel ideal, dar mai ales pe cel actual.

În ceea ce privește influența generală a tatălui pentru ambele sexe se poate remarca prezența dimensiunii Nevrotism în alegerea partenerului de cuplu ideal, agreabilitatea aflându-se la polul opus ca influență.

Analizând tabloul de influențe în totalitatea sa putem concluziona că: a) există diferențe semnificative în ceea ce privește influența parentală în alegerea partenerului actual de cuplu față de partenerul ideal; b) dimensiunile nevrotism și agreabilitate se impun aproape în toate tipurile de influențe parentale.

Raportând concluziile de la ipoteza 1 la întreaga analiză a studiului privind rolul pattern-ului familial în alegerea partenerului de cuplu, putem afirma că influența pattern-ului familial poate fi regăsită semnificativ mai mult în alegerea partenerului de cuplu ideal în raport cu cel actual. Aceasta explică faptul că partenerul ideal reprezintă expresia nevoilor fundamentale ale individului. Aceste nevoi au ca bază un set de convingeri formate în copilărie cu privire la modul în care o persoană a perceput sistemul relațional din familie. Această influență poate fi identificată și în alegerea partenerului actual atunci când acesta este ales "ecologic", fără presiunea factorilor extrinseci nevoilor fundamentale constituite în pattern-uri de alegere, adică factori socio-economici (satisfacerea unor nevoi financiare și material, dobândirea rapidă și pe orice cale a unei poziții sociale și profesionale, cu alte cuvinte, cunoscuta sintagmă "alegere din interes"). Discrepanța dintre influența pattern-ului familial în alegerea partenerului actual de cuplu și influența față de partenerul ideal de cuplu, exprimă gradul de compatibilitate în alegere. Astfel că o discrepanță mare corespunde unei alegeri din interes a partenerului de cuplu actual și nu o alegere în baza nevoilor și convingerilor fundamentale provenite din pattern-urile familiale.

Părinții rămân în viața unei persoane *obiectele investite* cel mai mult, indiferent dacă aceasta a avut o relație bună cu ei sau nu, a crescut împreună cu ei sau nu, i-a cunoscut direct sau prin intermediul „poveștilor” spuse de anumite persoane din anturajul copilului (bunici, rude, frați, vecini, părinți adoptivi, asistenți maternali etc.).

O persoană care a crescut în copilărie cu altcineva decât cu proprii părinți (bunici, rude etc.) tinde spre a lua ca modele de viață persoane din anturajul copilăriei, însă modelul parental conturat prin observație directă sau indirectă (informații despre părinți auzite de la bunici, rude, și alte persoane apropiate) devine element de comparație. Copilul tinde să se identifice la nivel conștient cu o persoană din anturajul unde el a crescut, însă acea persoană o raportează la părinții lui. În cele mai multe cazuri, absența părinților din viața unui copil îl determină pe acesta să-și pună o multitudine de întrebări, iar răspunsurile date depind în principal de cei din jurul lui. Idealizarea părinților rămâne o modalitate de consolidare a

identității, indiferent dacă ei corespund sau nu așteptărilor copiilor. În cele mai multe cazuri, cu cât părinții sunt mai departe de așteptările copiilor, cu atât copiii îi vor idealiza mai mult. Există opinii conform cărora între acești copii și părinții lor se creează cu timpul o ruptură ce tinde inevitabil să-i îndepărteze tot mai mult unii de alții, însă după o analiză mai atentă observăm că nemulțumirea copilului față de părinții lui îl determină pe acesta să nu-i accepte la nivel conștient (dezacordul față de atitudinile parentale), dar în același timp să-i idealizeze (să și-i imagineze așa cum ar dori să fie și totodată să-i schimbe) la nivel neconștient și să și-i apropie. Altfel spus cu cât neacceptarea parentală este mai mare cu atât apropierea este mai mare. Plastic vorbind, în aceste situații *ura poate să apropie mult mai mult decât iubirea*.

Fratia este foarte importantă în stabilirea locului pe care un copil și-l va găsi în familia lui. Cu un frate poți intra în competiție sau nu, te poți simți în umbra lui sau nu, îl poți considera un “detronator” sau nu, poate fi un model sau nu, îl poți admira sau contesta, însă în fața cui duce acest copil “lupta” cu propriul frate? Are ea vreo semnificație dacă nu are o miză? Cine îl va “încorona” atunci când va câștiga sau în ochii cui va pierde și nu-și va găsi locul admirației și al aprecierii, al susținerii și al încurajării? Nimeni altcineva decât părinții. Fratele reprezintă doar un mijloc, scopul copilului este poziția părinților față de el. Cu frații duci doar “o bătălie”, cu părinții “războiul”.

Există mulți factori ce contribuie într-o măsură mai mică sau mai mare la structurarea așteptărilor, motivațiilor și nevoilor în raport cu alegerea partenerului de cuplu. Amintim aici pe cei mai cunoscuți dintre ei: factorii socio-economici, experimentarea unor relații de cuplu, contextul în care se află o persoană, presiunea directă din partea părinților, a rudelor și a modelelor socioculturale actuale etc. Considerăm că acești factori se constituie ca element de influență secundar și nu prioritar în alegerea partenerului de cuplu. Când vorbim de alegerea unui partener de cuplu ne referim la autenticitatea alegerii ce ține mai mult de resortul nevoilor fundamentale din registrul afectiv, cognitiv, atitudinal și comportamental, sprijinit de sistemul valoric intrinsec, decât de alegerea sub presiunea factorilor conjuncturali specificați mai sus. Putem spune că avem de-a face cu trei zone de presiune și anume: zona factorilor interni conștienți, zona factorilor interni neconștienți și zona factorilor externi. În zona factorilor interni conștienți sunt cuprinse, în general, acele convingeri fundamentale despre sine, ceilalți, ideal și moralitate, ce se construiesc în relația pe care o are copilul în mediul familial și de proximitate socială, punându-se astfel bazele personalității lui. Zona factorilor interni neconștienți cuprinde elementele ce țin tot de convingerile lui de bază ce s-au format, dar mai ales acele convingeri ce țin mai mult de identificare cu sexul de apartenență, atracție fizică, securitate. Zona factorilor externi ține mai mult de presiunea economico-socială,

conjunctură etc. În alegerea partenerului de cuplu, în primă fază prioritatea factorilor este dată de nevoile imediate ale persoanei ce se cer satisfăcute. Aceste nevoi imediate sunt influențate și de vârsta la care are loc alegerea. După ce relația trece de prima fază a încercărilor și erorilor, a noului ce face ca atractivitatea să se contureze mai mult în jurul nevoilor sexuale, mai ales la bărbați și în jurul afectivității și sexualității, deopotrivă, la femei, următoarea etapă solicită mai mult nevoile de tip valoric atitudinal și comportamental. În această etapă, dinamica celor trei zone capătă o ierarhie a influențelor, astfel că zona factorilor interni se impune cu prioritate, ca în final această zonă să rămână decisivă în stabilirea armoniei din cuplu. Zona factorilor externi poate doar să limiteze sau nu maniera în care zona factorilor interni se poate manifesta.

Influența ce determină în cea mai mare parte așteptările pe care le avem față de partenerul de cuplu vine din zona factorilor interni (conștienți și neconștienți) ce s-au constituit într-o matrice, într-un pattern în special în perioada copilăriei.

Modul cum și-a perceput părinții o persoană în diferite perioade ale vieții, perioada copilăriei rămâne cea mai importantă pentru fixarea unor pattern-uri atitudinale, comportamentale și emoționale, pattern-uri ce vor influența major atitudinea în relația de cuplu.

Copilul care nu apreciază modelul parental (afectiv-cognitiv-atitudinal) își alege modelul din proximitatea mediului relațional. Nemulțumirea față de modelul parental distorsionează capacitatea de apreciere a celorlaltor modele prin supradimensionare. Astfel că bunicii, de exemplu, pot fi investiți de copii cu atribute ce nu le aparțin în totalitate. Ele pot exista, dar nu la dimensiunile pe care copiii le atribuie acestora. La o privire mai atentă vom observa că atributele supradimensionate ale bunicilor, ce pot deveni modele pentru copii mai târziu în viață, reprezintă în cea mai mare parte acele atribute parentale pe care nu le-a apreciat, dar sub aspect invers.

Dacă analizăm structura modelelor preluate de copii și utilizarea lor în viața de adult vom constata că acestea au o legătură directă cu modelele parentale, indiferent dacă acestea au fost apreciate sau nu, acceptate sau contestate, asimilate sau excluse. Mai mult, cu cât modelele parentale sunt mai contestate, cu atât ele devin mai influente pentru copii. Această influență negativă a pattern-urilor relaționale parentale contestate creează o presiune față de copil cu repercusiuni directe asupra imaginii de sine, solicitând-ul pe acesta să ia o atitudine reparatorie. Dat fiind, pe de o parte, poziția relației de autoritate părinte-copil, mai ales la familiile disfuncționale și capacitatea cognitivă-rezolutivă redusă a copilului pe de altă parte, acesta este destul de limitat în posibilitatea de schimba ceea ce îl nemulțumește. Această

limitare nu îi stagnează posibilitatea de a lua o atitudine, dimpotrivă, neputința resimțită o va transforma prin compensare sau supracompensare în anumite cazuri într-o *armă* imbatabilă.

Comportamentele ce suprasolicită atenția, dorința de putere, răzbunarea sau retragerea prin neputință sau simptom sunt mecanisme ce solicită schimbarea comportamentului parental. În cele mai multe cazuri, copilul dă greș pentru că aceste comportamente inadecvate generează un grad mai mare de rigiditate al atitudinii parentale. Prin urmare, cele două entități, părinți și copii, se izolează, devenind egocentrice, diminuând astfel capacitatea lor prin ignorare, detașare sau negare totală a modelului parental. În aceeași situație se poate afla și părintele care poate aborda un comportament asemănător sau agresiv, degenerând nu de puține ori și în violență fizică, cea psihologică fiind deja prezentă. Această criză se poate adânci în perioada imediat următoare copilăriei, în pubertate și adolescență. Cum toate comportamentele au un scop, conform principiului teleologic, ignorarea, indiferența copilului față de propriii părinți și atitudinea agresivă a acestora nu este nicidecum neintenționată. Se conturează astfel, o luptă pentru putere, mai mult sau mai puțin conștientizată. Se folosesc cele mai neconstructive strategii pentru câștigarea „supremației”. Părinții, afectați în aceeași măsură ca și copilul, măresc presiunea asupra acestuia prin atitudini critice, defăimătoare, negându-i până și calitățile de care sunt conștienți că le are. Se aduc, prin comparație, modelele cele pozitive ale celor din jur, ale unui frate mai mic sau mai mare, ale vecinilor, copiii rudelor sau colegii de clasă. Dintr-o dată, părinții devin convinși că toți cei din jurul copilului sunt exemple de urmat și nu numai.

Aceste exemple sunt în opinia părinților în totalitate mai bune, însă se constată că această percepție este legată de momentul de disperare la care au ajuns datorită nemulțumirii acute față de copil. Sursa nemulțumirii acestora poate fi găsită în însăși nemulțumirea lor față de sine, față de realizările pe care și le-ar fi dorit să le împlinească, față de visele năruite sau realizate numai parțial etc. În momentul în care comportamentele „bune” ale celor din jur sunt exprimate în acțiuni, se observă că părinții aduc în discuție doar acele atitudini ce nu îi convin copilului și ar dori să le schimbe. Sunt situații când este de ajuns ca o singură atitudine a copilului să fie neconformă cu așteptarea părinților, pentru ca aceștia să conteste copilul în totalitate, să-l nege cu vehemență, să-l excludă din familie verbal și nu numai și să folosească atitudini descalificante pentru orice părinte.

Condamnăm destul de ușor acești părinți atribuindu-le maximum de vină și dezonoare parentală, când de fapt în spatele acestor comportamente agresive, descurajante și uneori infantile găsim o victimă. Dacă un copil poate fi victima agresivității părinților, sub toate manifestările ei, aceștia din urmă sunt victime cu adevărat, sunt victimele propriilor vieți

eșuate. Iar ca tabloul deznădejdie să fie complet, observă că mai sunt și „sprijiniți” de propriul copil care în viziunea lor nu este suficient de bun pentru a putea scoate, cu mâinile lui, castanele din foc, un foc ce reprezintă suferința nevrotică a acestora. Chiar dacă pare paradoxal, acești părinți sunt bine intenționați. Dorința lor de a-și vedea copilul „cu-o treaptă mai domn” cum spune Adrian Păunescu într-o poezie de-a sa, însă „orbiți” fiind de nevoia de control și pretenții exagerate, recurg la metode neadecvate și comportamente ce pot atinge uneori limita patologicului. Scopul lor conștient este bine intenționat, realizarea copilului, însă cel neconștient trădează interesul personal. Nici acest interes personal nu ar fi de condamnat dacă el nu ar prima și s-ar impune fără să se țină cont și de interesul copilului, dacă nu prioritar, măcar în aceeași măsură. Este interesant cum dorim să intervenim și să schimbăm viața unei persoane fără ca măcar să o invităm să participe, câtuși de puțin, la construcția propriei vieți.

Este dificil ca un copil ajuns la vârsta maturității să devină responsabil și să dea socoteală pentru ceea ce încă nu a creat, propria-i viață. Așa cum părinții ajunși la stadiul neputinței, dezamăgirii și a disperării, construiesc pentru a-și depăși impasul în care se află, modele externe ce le investesc cu acele atribute pe care le observă că se găsesc într-o formă inversă la propriul copil, într-un mod asemănător se comportă și copilul cu ei. Drept răspuns dezamăgitor primit în urma întrebărilor și a așteptărilor de la propriii părinți, asociat cu o imagine de sine grav afectată, copilul caută modele în afară sau le întărește pe cele deja existente în proximitate (bunici, vecini, alte rude, personaje reale sau imaginare etc.). Aceste modele sunt investite cu atribute pe care și le-ar fi dorit să le întâlnească la părinți.

Cu cât așteptarea și dezamăgirea față de un comportament parental a fost mai mare, cu atât acel comportament a fost perceput supradimensionat la cei din jur, ajungându-se astfel la crearea unor modele externe prin comparație cu cel parental. Prin admirația și preluarea modelelor din afară versus modelul parental, copilul își manifestă pe de o parte, negarea și excluderea părinților, dar pe de altă parte transmite un mesaj de nevoie de a-și recupera cândva părinții pe care și i-ar fi dorit. Are nevoie de recuperarea părinților idealizați pentru că identitatea lui este realizată în primul rând prin identificare cu cei care te-au conceput. Bunicii sau alte rude pot sublima această nevoie fundamentală, dar nu o pot înlocui. Constatăm că majoritatea copiilor care au trăit prima parte a copilăriei mai mult sau în totalitate cu bunicii dezvoltă o relație de atașament mai mult cu aceștia, însă, cu toate că preiau modele comportamentale și atitudinale de la bunici, acestea se dovedesc că sunt inversul a ceea ce nu au găsit la părinți, și nu altele.

Contribuție personală. Elaborarea Chestionarului de evaluare a pattern-ului familial și influența lui în alegerea partenerului de cuplu.

Chestionarul reprezintă produsul practic al tezei de doctorat și se dorește a fi un instrument pentru investigarea și intervenția în problematica de familie și cuplu.

Chestionarul de evaluare a pattern-ului familial și influența lui în alegerea partenerului de cuplu este un instrument comprehensiv recomandat în special consilierilor și psihoterapeuților ce urmăresc în procesul de consiliere identificarea influențelor parentale în alegerea partenerului de cuplu. După cum se poate observa, este vorba de influențe și nu de determinări. Inspirația teoretică și instrumentală este de sorginte adleriană motiv pentru care aducem spre exemplificare câteva instrumente, a căror utilitate, a folosit nu numai ca punct de plecare dar și ca reper: Inventarul Stilului de Viață (*Life Style Inventory*), elaborat Harold Mosak și Bernard Schulman (1971), adaptare Vlad Grigorescu; Inventarul BASIS–A (*Basic Adlerian Scales for Interpersonal Succes – Adult Form*) elaborate de Wheeler, Kern și Curlette (1980) și Probleme legate de sex (*Gender issues*) autor Marion Bala.

Chestionarul este format din doua părți, una ce poate fi supusă și la o analiză statistică parametrică și o a doua parte ce are un conținut mai mult pretabil la proceduri de analiză calitativă. Prima parte a chestionarului evaluează prin intermediul a șapte dimensiuni următoarele aspecte : atitudini percepute la părinți și bunici în perioada copilăriei, propriile atitudini, atitudinile partenerului actual de cuplu și cele ale partenerului ideal de cuplu.

Prima parte a chestionarului cuprinde 23 de atitudini dispuse în șapte categorii:

Nr. crt.	DIMENSIUNI	ATITUDINI
1	Afectivitatea	1, 4, 8, 11
2	Sociabilitatea	2, 3, 7, 9, 10
3	Moralitatea (onestitatea)	4, 5
4	Feminitatea / Masculinitatea	6, 8, 9, 12
5	Cognitivă (inteligentă)	1, 3, 7
6	Estetică	2, 5
7	Nevrotică	6, 10, 11

Prima parte a chestionarului cuprinde 18 itemi (exemplu de item: *Când eram copil , față de mine, mama era...*). Fiecare item solicită subiectului să aleagă din cele 11 respectiv 12 atitudini prezentate, atitudinile percepute în copilărie sau în prezent, în funcție de conținutul itemului. Evaluările și alegerile atitudinilor se realizează conform instrucțiunilor prezentate pe fiecare pagină a chestionarului. Gradul de apreciere al acestora este evaluat pe o scală Likert în șapte trepte. Precizăm că întreg chestionarul conține 11 pagini, iar prima parte este formată din șapte pagini (ANEXA 2)

Redăm mai jos spre exemplificare o pagină din prima parte a chestionarului, cu instrucțiunile de rigoare.

Completați tabelul T1 parcurgând, pe rând, cele 4 etape (I, II, III, IV) de instrucțiuni:

I. Pe scala de la 1 la 7 notați cu X prezența celor 11 atitudini conform itemului „Când eram copil ...” din tabelul T1

II. Dintre cele 11 atitudini notate cu X, **alegeți** o atitudine care v-a plăcut cel mai mult și încercuiți X-ul corespunzător și **una care v-a displăcut** cel mai mult și încadrați X-ul ales într-un **triunghi**

III. Aplicați **semnul (+)** în dreptul atitudinii (alegeți una din cele 11 atitudini) pe care ați fi dorit să o aibe mama dvs. într-o măsură mult mai mare decât a avut-o și **semnul (-)** în dreptul celei pe care nu ați fi dorit să o aibe

IV. Aplicați o **bulină neagră** în dreptul atitudinii care v-a marcat negativ și **una albă** pt cea care v-a marcat pozitiv

Completați tabelul T1 conform instrucțiunilor de mai sus

ATENȚIE:
1 reprezintă prezența minimă sau absența atitudinii;
7 reprezintă prezența maximă a atitudinii

TABELUL T1		Când eram copil , față de mine, mama era:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Iubitoare, grijulie							
2	Descurajatoare, critică							
3	Apropiată, prietenoasă							
4	Agresivă, ostilă							
5	Cinstită, corectă, onestă							
6	Dominatoare, autoritară							
7	Încurajatoare, susținătoare							
8	Rece, indiferentă							
9	Comunicativă, deschisă, sociabilă							
10	Hiperprotectivă, controloare							
11	Caldă, tandră							
	Altele:							

Completați tabelul T2 conform instrucțiunilor de mai sus

TABELUL T2		Când eram copil , față de tata, mama era:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Iubitoare, grijulie							
2	Descurajatoare, critică							
3	Apropiată, prietenoasă							
4	Agresivă, ostilă							
5	Cinstită, corectă, onestă							
6	Dominatoare, autoritară							
7	Încurajatoare, susținătoare							
8	Rece, indiferentă							
9	Comunicativă, deschisă, sociabilă							
10	Hiperprotectivă, controloare							
11	Caldă, tandră							
	Altele:							

Completați tabelul T3 conform instrucțiunilor de mai sus

TABELUL T3		Când eram copil, mama era:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Cultă, pregătită, instruită							
2	Îngrijită, stilată							
3	Inteligentă, deșteptă, ageră la minte							
4	Demnă, onorabilă, respectabilă							
5	Frumoasă, senzuală, atrăgătoare							
6	Optimistă, încrezătoare în sine							
7	Competentă în propria profesie/ocupație							
8	Feminină							
9	Puternică, curajoasă, fermă							
10	Temătoare, tensionată, anxioasă							
11	Nervoasă, agitată							
12	Gospodină, casnică							
	Altele:							

A doua parte conține trei zone de investigație și anume: a) completare de fraze (21 de itemi); b) completarea unor itemi ordonați pe categorii într-un tabel unde se completează cu încă patru afirmații ce solicită completarea de fraze și c) datele factuale.

Interpretarea chestionarului se realizează ținându-se cont atât de aspectele conștiente ale persoanei evaluate dar și de cele aflate în neconștient. Acest neconștient poate fi considerat similar cu acel inconștient despre care V. Preda (2004) afirmă că ar fi mai degrabă o „zonă” mult mai bogată și mult mai „umană” decât un loc al instinctelor cum îl concepea Freud.

Menționăm că instrucțiunile de completare se regăsesc pe fiecare pagină a chestionarului.

Elaborarea chestionarului a fost realizată recurgându-se atât la o metodologie de validare conformă cu demersul statistic cantitativ (calcularea coeficientului Cronbach) pentru prima parte a chestionarului cât și o abordare calitativă pentru prima parte a chestionarului.

Chestionarul în forma inițială a fost evaluat de un grup-expert format din 8 persoane, psihoterapeuți practicieni din București și Arad. În urma acestei evaluări chestionarul a obținut nota 8,92.

În urma acestor rezultate am operat schimbări după cum urmează: am eliminat itemii care au avut medii cuprinse între 1,00-6,00; i-am reformulat pe cei cu mediile cuprinse între 6,00-8,00; am păstrat itemii cu mediile între 8,00-10,00.

Consistența internă a scalei a fost verificată prin calculul consistenței interne (coeficientul α -Cronbach). Consistența internă a unui test unidimensional sau a unei scale dintr-un test multidimensional se referă la gradul în care itemii măsoară același construct, presupus a fi măsurat prin testul respectiv sau prin scala respectivă (Albu, 1998). Valoarea minimă recomandată pentru coeficientul de consistență internă a unui instrument este de 0,70 (J. L. Cronbach) pentru ca acesta să fie utilizat în cercetare, respectiv de 0,90 pentru a fi utilizat în scopuri practice.

Coeficientul calculat pentru întreg eșantionul de subiecți a relevat o bună consistență internă: 0,8646, iar pentru loturile de fete, respectiv de băieți, coeficientul a fost 0,8515, respectiv 0,9259, după cum se poate observa în Anexa 1.

Procesul de validare a chestionarului rămâne deschis urmând ca în viitor acesta să devină un instrument aplicabil la o scară mult mai largă.

BIBLIOGRAFIE REZUMAT

- Adler, A. (1958). *What life should mean to you*. New York: Capricorn Books (original work published 1931).
- Albu, M. (1998). *Construirea și utilizarea testelor psihologice*. Cluj- napoca: Editura Clusium.
- Arendell, T. (2000). "Conceiving and Investigating Motherhood: The Decade's Scholarship." *Journal of Marriage and the Family* 62:1192–1207.
- Bedford, V. (1989). Ambivalence in adult sibling relationships. *Journal of Family Issue*, 10, 211–224.
- Bertalanffy, L. von. (1975). *Perspectives on General Systems Theory: Scientific-Philosophical Studies*. New York: George Braziller.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss: Vol. I. Attachment*. New York: Basic Books.
- Burgess, E. W., & Locke, H. (1953). *The family*. New York: American Book.
- Chen, X., and Silverstein, M. (2000). "Intergenerational Social Support and the Psychological Well-Being of Older Parents in China." *Research on Aging* 22:43–65.
- Collins, N. L., and Feeney, B. C. (2000). "A Safe Haven: An Attachment Theory Perspective on Support Seeking and Caregiving in Intimate Relationships." *Journal of Personality and Social Psychology* 78: 1053–1073.
- Collins, N. L., and Allard, L. M. (2001). "Cognitive Representations of Attachment: The Content and Function of Working Models." In *Blackwell Handbook of Social Psychology*, Vol. 2: *Interpersonal Processes*, ed. G. J. O. Fletcher and M. S. Clark. Oxford, UK: Blackwell Publishers.
- Cunningham, M. R. (1981). "Sociobiology as a Supplementary Paradigm for Social Psychological Research." In *Review of Personality and Social Psychology*, Vol. 2, ed. L. Wheeler. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Cunningham, M. R.; Roberts, A. R.; Barbee, A. P.; Druen, P. B.; and Wu, C. (1995). "Their Ideas of Beauty Are, on the Whole, the Same as Ours': Consistency and Variability in the Cross-Cultural Perception of Female Physical Attractiveness." *Journal of Personality and Social Psychology* 68:261–279.
- DeGenova, M. K., & Rice, F. P. (2002). *Intimate relationships, marriages, & families* (5th ed.). Boston: McGraw Hill.
- Dreikurs, R. (1957a), *Psychology in the classroom*, New York: Harper.
- Duffy, A., and Momirov, J. (2000). "Family Violence: Issues and Advances at the End of the Twentieth Century." In *Canadian Families*, 2nd ed., ed. N. Mandell and A. Duffy. Toronto: Harcourt Brace Canada.
- Fehr, B. (1995). "Love." In *Encyclopedia of Marriage and the Family*, ed. D. Levinson. New York: Macmillan.
- Fitzpatrick, M. A., & Badzinski, D. M. (1994). All in the family: Interpersonal communication in kin relationships. In M. L. Knapp & G. S. Miller (Eds.), *Handbook of interpersonal communication* (2nd ed., pp. 726-771). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Fraley, R. C., and Shaver, P. R. (2000). "Adult Romantic Attachment: Theoretical Developments, Emerging Controversies, and Unanswered Questions." *Review of General Psychology* 4:132–154.
- Friedmann, A. (1930), *The family and educational guidance*, in A. Adler & associates, *Guiding the child* (p. 53-65), London: Allen & Unwin.
- Harvey, J. H., and Omarzu, J. (1999). *Minding the Close Relationship*. New York: Cambridge University Press.
- Heider, F. (1958). *The Psychology of Interpersonal Relations*. New York: John Wiley and Sons.

- Hendrick, S. S., and Hendrick, C., eds. (2000). *Close Relationships: A Sourcebook*. Thousands Oaks, CA: Sage.
- Huston, T. L.; Caughlin, J. P.; Houts, R. M.; Smith, S. E.; and George, L. J. (2001). "The Connubial Crucible: Newlywed Years as Predictors of Marital Delight, Distress, and Divorce." *Journal of Personality and Social Psychology* 80(2):237–252.
- Keithley, J. M. (2000). "How Do I Love Thee? Let Me Count the Ways: The Impact of Affection on Marital Satisfaction." Unpublished master's thesis. Macomb: Western Illinois University.
- Kelley, H. H. (1967). "Attribution Theory in Social Psychology." In *Nebraska Symposium on Motivation*, Vol. 15, ed. D. Levine. Lincoln: University of Nebraska Press.
- Klapisch-Zuber, C. (1985). *Women, family and ritual in Renaissance Italy*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Kobayashi, K. M. (2000). "The Nature of Support from Adult *Sansei* (Third Generation) Children to Older *Nisei* (Second Generation) Parents in Japanese Canadian Families." *Journal of Cross-Cultural Gerontology* 15:185–205.
- Lerner, R. M., & Spanier, G. B. (1978). *Children's influences on marital and family interaction: A life-span perspective*. New York: Academic Press.
- Lippert, T., and Prager, K. J. (2001). *Daily Experiences of Intimacy: A Study of Couples. Personal Relationships*.
- Manusov, V., and Koenig, J. (2001). "The Content of Attributions in Couples' Communication." In *Attribution, Communication Behavior, and Close Relationships*, ed. V. Manusov and J. H. Harvey. New York: Cambridge University Press.
- Margola, D., & Molgora, S. (2002). Quando il lavoro interferisce con la vita familiare. Risultati di uno studio diadico [When work interferes with family life. Results from a dyadic family research]. *Ricerche di Psicologia*, 25(4), 117–141.
- Margola, D., & Rosnati, R. (2003). Die schwierige Vereinbarung von Familie und Beruf: Eine italienische Studie [Coping with the demanding reconciliation between family and work: Evidence from Italy]. *Zeitschrift für Familienforschung*, 3, 220–237.
- Mitrofan, I., Mitrofan, N. (1991), *Familia de la A la Z*, Ed. Științifică, București.
- Moen, P. (1992). *Women's Two Roles: A Contemporary Dilemma*. New York: Auburn House.
- Murray, S. L.; Holmes, J. G.; and Griffin, D. W. (2000). "Self-Esteem and the Quest for Felt Security: How Perceived Regard Regulates Attachment Processes." *Journal of Personality and Social Psychology* 78:478–498.
- Newman, J. L., Roberts, L. R., & Syre, C. R. (1993). Concepts of family among children and adolescents: Effect of cognitive level, gender, and family structure. *Developmental Psychology*, 29, 951-962.
- Popenoe, D. (1993). American family decline, 1960-1990: A review and appraisal. *Journal of Marriage and the Family*, 55, 527-542.
- Preda, V. (2004), *Terapii prin mediere artistică*, Editura Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca.
- Reiss, S. (1949), *Mental readjustment*, London: Allen & Unwin. Rogers, C.R. (1961), *On becoming a person*, Boston: Houghton Mifflin
- Rodgers, R. H., and White J. H. (1993). "Family Development Theory." In *Sourcebook of Family Theories and Methods: A Contextual Approach*, ed. P. Boss; W. Doherty; R. LaRossa; W. Schumm; and S. Steinmetz. New York: Plenum.
- Rossi, A. S. (1993). "Intergenerational Relations: Gender, Norms, and Behavior." In *The Changing Contract across Generations*, ed. V. L. Bengtson and W. A. Achenbaum. New York: Aldine de Gruyter.
- Rossi, G. (2003). *La famiglia in Europa* [Family in Europe]. Roma: Carocci.

- Sava, F.(2004), *Analiza datelor în cercetarea psihologică*, Editura ASCR, Cuj Napoca.
- Settles, B. H. (1999). The future of families. In M. B. Sussman, S. K. Steinmetz, & G. W Peterson (Eds.), *Handbook of marriage and family* (pp. 307-326). New York: Plenum.
  - Sillars, A.; Roberts, L. J.; Dun, T.; and Leonard, K. (2001). "Stepping into the Stream of Thought: Cognition During Marital Conflict." In *Attribution, Communication Behavior, and Close Relationships*, ed. V. Manusov and J. H. Harvey. New York: Cambridge University Press.
  - Silverstein, M., and Marenco, A. (2001). "How Americans Enact the Grandparent Role across the Family Course." *Journal of Family Issues* 22:493–522.
  - Smith, M. J. (1982). *Persuasion and human action*. Belmont, CA: Wadsworth.
  - Sternberg, R. J. (1998). *Love Is a Story*. New York: Oxford University Press.
  - Wamboldt, E, & Reiss, D. (1989). Defining a family heritage and a new relationship identity: Two central tasks in the making of a marriage. *Family Process*, 2, 317-335.
  - White, L. (2001). "Sibling Relationships over the Life Course: A Panel Analysis." *Journal of Marriage and the Family* 63:555–568
  - Wolfinger, N. H. (2000). "Beyond the Intergenerational Transmission of Divorce." *Journal of Family Issues* 21:1061–1086.

Output-ul pentru întreg eșantionul de subiecți:

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 36.0 N of Items = 65

Alpha = .8646

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

Output-ul pentru eșantionul de subiecți fete:

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 31.0 N of Items = 65

Alpha = .8515

Output-ul pentru eșantionul de subiecți băieți:

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 6.0 N of Items = 65

Alpha = .9259

Completați **tabelul T1** parcurgând, pe rând, cele 4 etape (**I, II, III, IV**) de instrucțiuni:

I. Pe scala de la **1 la 7** notați cu **X** prezența celor 11 atitudini conform itemului „**Când eram copil ...**” din tabelul **T1**

II. Dintre cele 11 atitudini notate cu X, **alegeți** o atitudine care **v-a plăcut** cel mai mult și încercuiți X-ul coresponzător (x) și **una** care **v-a displăcut** cel mai mult și încadrați X-ul ales într-un **triunghi**

III. Aplicați **semnul (+)** în dreptul atitudinii (alegeți una din cele 11 atitudini) pe care ați fi dorit să o aibă tatăl dvs. într-o măsură mult mai mare decât a avut-o și **semnul (-)** în dreptul celei pe care nu ați fi dorit să o aibă

IV. Aplicați **o bulină neagră** în dreptul atitudinii care **v-a marcat** negativ și **una albă** pt cea care v-a marcat pozitiv

Completați tabelul **T1** conform instrucțiunilor de mai sus

TABELUL T1		Când eram copil , față de mine, tata era:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Iubitor, grijuliu							
2	Descurajator, critic							
3	Apropiat, prietenos							
4	Agresiv, ostil							
5	Cinstit, corect, onest							
6	Dominator, autoritar							
7	Încurajator, susținător							
8	Rece, indiferent							
9	Comunicativ, deschis, sociabil							
10	Hiperprotectiv, controlor							
11	Cald, tandru							
	Altele:							

Completați tabelul **T2** conform instrucțiunilor de mai sus

TABELUL T2		Când eram copil , față de mama, tata era:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Iubitor, grijuliu							
2	Descurajator, critic							
3	Apropiat, prietenos							
4	Agresiv, ostil							
5	Cinstit, corect, onest							
6	Dominator, autoritar							
7	Încurajator, susținător							
8	Rece, indiferent							
9	Comunicativ, deschis, sociabil							
10	Hiperprotectiv, controlor							
11	Cald, tandru							
	Altele:							

Completați tabelul **T3** conform instrucțiunilor de mai sus
ATENȚIE:
În acest tabel sunt 12 atitudini

TABELUL T3		Când eram copil, tata era:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Cult, pregătit, instruit							
2	Îngrijit, stilat							
3	Inteligent, deștept, ager la minte							
4	Demn, onorabil, respectabil							
5	Frumos, senzual, atrăgător							
6	Optimist, încrezător în sine							
7	Competent în propria profesie/ocupație							
8	Masculin							
9	Puternic, curajos, ferm							
10	Temător, tensionat, anxios							
11	Nervos, agitat							
12	Casnic, de ajutor în casă							
	Altele:							

Completați tabelul **T1** parcurgând, pe rând, cele 3 etape (**I, II, III**) de instrucțiuni:

I. Pe scala de la **1 la 7** notați cu **X** prezența celor 11 atitudini conform itemului „**Față de parteneră..**” din tabelul **T1**

II. Dintre cele 11 atitudini notate cu **X**, **alegeți** o atitudine care **vă place** cel mai mult la dvs. și încercuiți **X**-ul corespunzător și **una** care **vă displace** cel mai mult și încadrați **X**-ul ales într-un **triunghi**

III. Aplicați **semnul (+)** în dreptul atitudinii (alegeți una din cele 11 respectiv 12 atitudini) pe care ați dori să o aveți dvs., într-o măsură mult mai mare decât o aveți, și **semnul (-)** în dreptul celei pe care ați dori să o aveți mai puțin sau deloc

Completați tabelul **T1** conform instrucțiunilor de mai sus

TABELUL T1		Față de parteneră eu sunt:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Iubitor, grijuliu							
2	Descurajator, critic							
3	Apropiat, prietenos							
4	Agresiv, ostil							
5	Cinstit, corect, onest							
6	Dominator, autoritar							
7	Încurajator, susținător							
8	Rece, indiferent							
9	Comunicativ, deschis, sociabil							
10	Hiperprotectiv, controlor							
11	Cald, tandru							
	Altele:							

Completați tabelul **T2** conform instrucțiunilor de mai sus
ATENȚIE: În acest tabel sunt 12 atitudini

TABELUL T2		Eu mă percep că sunt:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Cult, pregătit, instruit							
2	Îngrijit, stilat							
3	Inteligent, deștept, ager la minte							
4	Demn, onorabil, respectabil							
5	Frumos, senzual, atrăgător							
6	Optimist, încrezător în sine							
7	Competent în propria profesie/ocupație							
8	Masculin							
9	Puternic, curajos, ferm							
10	Temător, tensionat, anxios							
11	Nervos, agitat							
12	Casnic, de ajutor în casă							
	Altele:							

Completați **tabelul T1** parcurgând, pe rând, cele 3 etape (**I, II, III**) de instrucțiuni:

I. Pe scala de la **1 la 7** notați cu **X** prezența celor 11 atitudini conform itemului „**Eu cred că ...**” din tabelul **T1**

II. Dintre cele 11 atitudini notate cu X, **alegeți** o atitudine care credeți că **îi place** cel mai mult la dvs. și încercați X-ul corespunzător **(x)** și **una** care **îi displace** cel mai mult și încadrați X-ul ales într-un **triunghi**

III. Aplicați **semnul (+)** în dreptul atitudinii (alegeți una din cele 11 respectiv 12 atitudini) pe care ați dori să o aprecieze la dvs. și **semnul (-)** în dreptul atitudinii de care ar trebui să se teamă (atunci când vă provoacă)

Completați
tabelul **T1**
conform
instrucțiunilor de
mai sus

TABELUL T1		<i>Eu cred că, față de ea, partenera mă percepe că sunt:</i>						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Iubitor, grijuliu							
2	Descurajator, critic							
3	Apropiat, prietenos							
4	Agresiv, ostil							
5	Cinstit, corect, onest							
6	Dominator, autoritar							
7	Încurajator, susținător							
8	Rece, indiferent							
9	Comunicativ, deschis, sociabil							
10	Hiperprotectiv, controlor							
11	Cald, tandru							
	Altele:							

Completați
tabelul **T2**
conform
instrucțiunilor de
mai sus
ATENȚIE:
În acest tabel sunt
12 atitudini

TABELUL T2		<i>Eu cred că partenera mă percepe că sunt:</i>						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Cult, pregătit, instruit							
2	Îngrijit, stilat							
3	Inteligent, deștept, ager la minte							
4	Demn, onorabil, respectabil							
5	Frumos, senzual, atrăgător							
6	Optimist, încrezător în sine							
7	Competent în propria profesie/ocupație							
8	Masculin							
9	Puternic, curajos, ferm							
10	Temător, tensionat, anxios							
11	Nervos, agitat							
12	Casnic, de ajutor în casă							
	Altele:							

Completați **tabelul T1** parcurgând, pe rând, cele 4 etape (**I, II, III, IV**) de instrucțiuni:

I. Pe scala de la **1 la 7** notați cu **X** prezența celor 11 atitudini conform itemului „**Față de mine ...**” din tabelul **T1**

II. Dintre cele 11 atitudini notate cu X, **alegeți** o atitudine care **vă place** cel mai mult la parteneră și încercați X-ul corespunzător **(x)** și **una** care **vă displace** cel mai mult și încadrați X-ul ales într-un **triunghi**

III. Aplicați **semnul (+)** în dreptul atitudinii (alegeți una din cele 11 respectiv 12 atitudini) pe care ați dori să o aibă partenera dvs., într-o măsură **mult mai mare** decât o are, și **semnul (-)** în dreptul celei pe care ați dori să o aibă **mai puțin** sau deloc

IV. Aplicați **o bulină neagră** în dreptul atitudinii care **v-ar deranja** cel mai mult dacă ar avea-o și o bulină **albă** în dreptul atitudinii pe care **ar fi ideal** să o aibă

Completați tabelul **T1** conform instrucțiunilor de mai sus

TABELUL T1		Față de mine partenera mea este:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Iubitoare, grijulie							
2	Descurajatoare, critic							
3	Apropiată, prietenoasă							
4	Agresivă, ostilă							
5	Cinstită, corectă, onestă							
6	Dominatoare, autoritară							
7	Încurajatoare, susținătoare							
8	Rece, indiferentă							
9	Comunicativă, deschisă, sociabilă							
10	Hiperprotectivă, controloare							
11	Caldă, tandră							
	Altele:							

Completați tabelul **T2** conform instrucțiunilor de mai sus
ATENȚIE:
 În acest tabel sunt 12 atitudini.

TABELUL T2		Partenera mea este:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Cultă, pregătită, instruită							
2	Îngrijită, stilată							
3	Inteligentă, deșteptă, ageră la minte							
4	Demnă, onorabilă, respectabilă							
5	Frumoasă, senzuală, atrăgătoare							
6	Optimistă, încrezătoare în sine							
7	Competentă în propria profesie/ocupație							
8	Feminină							
9	Puternică, curajoasă, fermă							
10	Temătoare, tensionată, anxioasă							
11	Nervoasă, agitată							
12	Gospodină, casnică							
	Altele:							

Completați **tabelul T1** parcurgând, pe rând, cele 4 etape (**I, II, III, IV**) de instrucțiuni:

I. Pe scala de la **1 la 7** notați cu **X** prezența celor 11 atitudini conform itemului „**Când eram copil ...**” din tabelul **T1**

II. Dintre cele 11 atitudini notate cu X, **alegeți** o atitudine care **v-a plăcut** cel mai mult și încercuiți X-ul corespunzător (x) și **una** care **v-a displicut** cel mai mult și încadrați X-ul ales într-un **triunghi** (x)

III. Aplicați **semnul** (+) în dreptul atitudinii (alegeți una din cele 11 atitudini) pe care ați fi dorit să o aibă bunica dvs. într-o măsură mult mai mare decât a avut-o și **semnul** (-) în dreptul celei pe care nu ați fi dorit-o să o aibă

IV. Aplicați **o bulină neagră** în dreptul atitudinii care **v-a marcat** negativ și **una albă** pt. cea care v-a marcat pozitiv

Completați tabelul **T1** conform instrucțiunilor de mai sus

TABELUL T1		Când eram copil , față de mine, bunica era:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Iubitoare, grijulie							
2	Descurajatoare, critică							
3	Apropiată, prietenoasă							
4	Agresivă, ostilă							
5	Cinstită, corectă, onestă							
6	Dominatoare, autoritară							
7	Încurajatoare, susținătoare							
8	Rece, indiferentă							
9	Comunicativă, deschisă, sociabilă							
10	Hiperprotectivă, controloare							
11	Caldă, tandră							
	Altele:							

Completați tabelul **T2** conform instrucțiunilor de mai sus

TABELUL T2		Când eram copil , față de bunicul, bunica era:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Iubitoare, grijulie							
2	Descurajatoare, critică							
3	Apropiată, prietenoasă							
4	Agresivă, ostilă							
5	Cinstită, corectă, onestă							
6	Dominatoare, autoritară							
7	Încurajatoare, susținătoare							
8	Rece, indiferentă							
9	Comunicativă, deschisă, sociabilă							
10	Hiperprotectivă, controloare							
11	Caldă, tandră							
	Altele:							

Completați tabelul **T3** conform instrucțiunilor de mai sus
ATENȚIE:
În acest tabel sunt 12 atitudini

TABELUL T3		Când eram copil, bunica era:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Cultă, pregătită, instruită							
2	Îngrijită, stilată							
3	Inteligentă, deșteptă, ageră la minte							
4	Demnă, onorabilă, respectabilă							
5	Frumoasă, senzuală, atrăgătoare							
6	Optimistă, încrezătoare în sine							
7	Competentă în propria profesie/ocupație							
8	Feminină							
9	Puternică, curajoasă, fermă							
10	Temătoare, tensionată, anxioasă							
11	Nervoasă, agitată							
12	Gospodină, casnică							
	Altele:							

Completați **tabelul T1** parcurgând, pe rând, cele 4 etape (**I, II, III, IV**) de instrucțiuni:

I. Pe scala de la **1 la 7** notați cu **X** prezența celor 11 atitudini conform itemului „**Când eram copil ...**” din tabelul **T1**

II. Dintre cele 11 atitudini notate cu X, **alegeți** o atitudine care **v-a plăcut** cel mai mult și încercuiți X-ul corespunzător (x) și **una** care **v-a displăcut** cel mai mult și încadrați X-ul ales într-un **triunghi**

III. Aplicați **semnul (+)** în dreptul atitudinii (alegeți una din cele 11 atitudini) pe care ați fi dorit să o aibă bunicul dvs. într-o măsură mult mai mare decât a avut-o și **semnul (-)** în dreptul celei pe care nu ați fi dorit-o să o aibă

IV. Aplicați **o bulină neagră** în dreptul atitudinii care **v-a marcat** negativ și **una albă** pt. cea care v-a marcat pozitiv

Completați tabelul **T1** conform instrucțiunilor de mai sus

TABELUL T1		Când eram copil , față de mine, bunicul era:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Iubitor, grijuliu							
2	Descurajator, critic							
3	Apropiat, prietenos							
4	Agresiv, ostil							
5	Cinstit, corect, onest							
6	Dominator, autoritar							
7	Încurajator, susținător							
8	Rece, indiferent							
9	Comunicativ, deschis, sociabil							
10	Hiperprotectiv, controlor							
11	Cald, tandru							
	Altele:							

Completați tabelul **T2** conform instrucțiunilor de mai sus

TABELUL T2		Când eram copil , față de bunica, bunicul era:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Iubitor, grijuliu							
2	Descurajator, critic							
3	Apropiat, prietenos							
4	Agresiv, ostil							
5	Cinstit, corect, onest							
6	Dominator, autoritar							
7	Încurajator, susținător							
8	Rece, indiferent							
9	Comunicativ, deschis, sociabil							
10	Hiperprotectiv, controlor							
11	Cald, tandru							
	Altele:							

Completați tabelul **T3** conform instrucțiunilor de mai sus
ATENȚIE:
În acest tabel sunt 12 atitudini

TABELUL T3		Când eram copil, bunicul era:						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Cult, pregătit, instruit							
2	Îngrijit, stilat							
3	Inteligent, deștept, ager la minte							
4	Demn, onorabil, respectabil							
5	Frumos, senzual, atrăgător							
6	Optimist, încrezător în sine							
7	Competent în propria profesie/ocupație							
8	Masculin							
9	Puternic, curajos, ferm							
10	Temător, tensionat, anxios							
11	Nervos, agitat							
12	Casnic, de ajutor în casă							
	Altele:							

CHESTIONAR COMPREHENSIV AL STILULUI DE VIAȚĂ FAMILIAL (partea a doua)

A. Completați următoarele fraze:

1. Aproape întotdeauna problemele părinților mei în relația de cuplu apăreau din cauza/motivul.....
.....
iar vina aparținea în special..... Eu eram de partea.....
2. Problemele în relația mea cu mama apăreau din cauza/motivul.....
iar vina aparținea în special ..... Aproape întotdeauna de partea mea
era.....
Conflictul se rezolva atunci când.....
și se agrava atunci când.....
3. Problemele în relația mea cu tata apăreau din cauza/motivul.....
iar vina aparținea în special ..... Aproape întotdeauna de partea mea
era.....
Conflictul se rezolva atunci când.....
și se agrava atunci când.....
4. În relația mea de cuplu cea mai mare problemă ar fi din cauza/motivul.....
iar vina ar aparține în special.....
5. În relația mea de cuplu cel mai mult m-ar deranja la partener ca el să .....
În această situație eu m-aș manifesta prin.....
6. În relația dintre partenerul meu de cuplu și copilul nostru cel mai mult m-ar deranja ca partenerul meu
să.....
În această situație eu m-aș manifesta prin.....
7. În relația mea de cuplu cel mai mult m-ar bucura la partener ca el să .....
În această situație eu m-aș manifesta prin.....
8. În relația dintre partenerul meu de cuplu și copilul nostru cel mai mult m-ar bucura ca partenerul meu
să.....
În această situație eu m-aș manifesta prin.....
9. Eram lăudat/apreciat de mama pentru .....
și lăudat/apreciat de tata pentru.....
10. Eram criticat de mama pentru .....
și criticat de tata pentru.....
11. Din atitudinea bună a amândurora cel mai mult m-a impresionat.....
12. Din atitudinea rea a amândurora cel mai mult m-a marcat.....
13. Aș fi dorit să fiu lăudat/apreciat de către ei pentru.....
și nu aș fi dorit să fiu criticat pentru.....
14. Când doream ceva de la mama obțineam prin.....

iar de la tata prin.....

15. Atunci când greșeam cel mai mult eram pedepsit/neînțeleș de către.....și iertat/înțeleș de către.....

16. Atmosfêra de familie era plăcută atunci când ..... și neplăcută atunci când.....

17. În general îmi aduc aminte că era o atmosferă .....generată în special de către.....

18. În familie m-am simțit mai aproape de.....și mai departe de..... din cauză/motiv că.....

20. Cele mai importante persoane din copilăria mea au fost (în ordine descrescătoare).....

21. Dacă timpul ar fi dat înapoi și ai fi din nou copil în familia ta, ce ai îmbunătăți ? (alegeți doar o posibilitate din cele două):

a) relația de cuplu a părinților tăi ;

b) relația dintre tine și părinții tăi .

B. Completați următorul tabel: *(FRATELE = fratele sau sora cea mai importantă/competitivă)

		Specificați unul, doua sau trei atribute/caracteristici
Aș dori ca partenerul meu de cuplu să semene cu	MAMA mea la :	
	TATĂL meu la :	
	BUNICA mea la :	
	BUNICUL meu la :	
	FRATELE meu la :	
	ALȚII (unchi, mătuși, învățător etc.) la :	
Aș dori ca partenerul meu de cuplu să NU semene cu	MAMA mea la :	
	TATĂL meu la :	
	BUNICA mea la :	
	BUNICUL meu la :	
	FRATELE meu la :	
	ALȚII (unchi, mătuși, învățător etc.) la :	
Aș dori ca eu să mă asemăn cu	MAMA mea la :	
	TATĂL meu la :	
	BUNICA mea la :	
	BUNICUL meu la :	
	FRATELE meu la :	
	ALȚII (unchi, mătuși, învățător etc.) la :	
Aș dori ca eu să NU mă asemăn cu	MAMA mea la :	
	TATĂL meu la :	
	BUNICA mea la :	
	BUNICUL meu la :	
	FRATELE meu la :	

	ALȚII (unchi, mătuși, învățător etc.) la :	
Aș dori ca partenerul meu de cuplu să semene cu mine la		
Aș dori ca partenerul meu de cuplu să NU semene cu mine la		
Aș dori partenerul meu de cuplu să fie		
Partenerul meu de cuplu se aseamănă cu	MAMA mea la :	
	TATĂL meu la :	
	BUNICA mea la :	
	BUNICUL meu la :	
	FRATELE meu la :	
	ALȚII (unchi, mătuși, învățător etc.) la :	
Eu semăn cu	MAMA mea la :	
	TATĂL meu la :	
	BUNICA mea la :	
	BUNICUL meu la :	
	FRATELE meu la :	
	ALȚII (unchi, mătuși, învățător etc.) la :	
Fratele meu seamănă cu	MAMA mea la :	
	TATĂL meu la :	
	BUNICA mea la :	
	BUNICUL meu la :	
	FRATELE meu la :	
	ALȚII (unchi, mătuși, învățător etc.) la :	
Un bărbat ar trebui să se asemene cu	MAMA lui la :	
	TATĂL lui la :	
O femeie ar trebui să se asemene cu	MAMA ei la :	
	TATĂL ei la :	

Mama mea a fost persoana care.....
iar acum.....

și în viitor.....

Tatăl meu a fost persoana care.....

iar acum.....

și în viitor.....

Fratele meu a fost persoana care.....

iar acum.....

și în viitor.....

Am fost copilul care.....

iar acum.....

și în viitor.....

C. Date factuale:

	VÂRSTĂ	STATUT PROFESIONAL	STATUT MARITAL	HOBBY
MAMA				
TATA				
EU				
FRATELE				
PARTENERUL				
PARTENERUL IDEAL (cum l-ați dori)				
ALȚII (unchi, mătuși, învățător etc.)				